БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряад Үнэн

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 59 (8891)
МАРТЫН 12
ЧЕТВЕРГ
1959 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

ҺАЙРАМ ЕХЭЭР ТОГТООЖО АБАЯ

Хабарай наранай элшэ үдэрһөө үдэртэ шангадажа, урин дулаан боложо эхилбэ. Эндэ тэндэ газар харалжа, майла добын саһан соохорлоно. Республикын урда аймагуудта һайрам урдажа захалаа.

Эгээл энэ үедэ колхоз болон совхозууд поли, сабшалан дээрэ саһанай уһа тогтоохо тушаа анхарал табижа, нилээд ехэ газараа уһалжа абаха аргатай байна. Илангаяа мүнөө жэлдэ хаа хаанагүй саһан элбэгээр орожо, һайрам ехээр урдаха байһаниинь мэдээжэ ха юм.

Гэхэ зуура таряалан, сабшалангай ургасые дээшэлүүлгэдэ һайрамай ямар ехэ ашаг үрэтэй байһаниие түрүүшүүлэй дүй дүршэл элеэр гэршэлжэ үгэнэ. Энэ талаар Кударын аймагай колхозууд һайн жэшээ харуулна. Эндэхи Ждановай, Куйбышевай, Калининай, Кировэй нэрэмжэтэ, «Путь Октября» болон бусад колхозууд жэл бүри сабшалан, хадалан дээрээ саһанай уһа тогтоожо, үндэр баян ургаса хуряажа абадаг. Тэдэнэр һайрамай урдадаг газарнуудаар хаалта барижа, намартаа тэндэ канава, һубаг татадаг. Хабартаа саһанай хайлажа эхилхэлээр хүн зониие олоор эмхидхэжэ, уһанай ябасые заладаг, морин плугаар жэжэ һубагуудые гаргажа үгэдэг дүршэлтэй. Жэшээнь, һайрамай ябажа байха үедэ Ждановай нэрэмжэтэ колхозой правлени энэ хүдэлмэридэ зуу гаран хүниие табидаг. Байгша ондо тус колхозойхид бүри эршэмтэйгээр ажаллажа, хабартаа шииг нойто ехээр тогтоожо абахые оролдоно.

Гэхэ зуура зэргэлжэ байһан Кяхтын аймагай колхозууд, тэндэхи совхоз һайрам тогтоожо абаха аргатай байгаад, юушье хэдэггүй. Мүнөө жэлдэшье энэ шухала хэрэгтэ анхарал табигданагүй.

Яахадаа иимэ хоёр ондоо байдал үзэгдэнэб гэхэдэ, нэн түрүүн партиин Кударын айком, аймгүйсэдком, колхозуудай мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэд һайрам тогтоохо хүдэлмэриие шадамараар эмхидхэдэг. Һайн шанартайгаар тэрэниие үнгэргэхэ гэжэ оролдодог байха юм. Харин тиихэдэ Кяхтын аймагай хүтэлбэрилэгшэд, тэндэхи мэргэжэлтэд «һайрам тогтоохо газар байхагүй» гэжэ бэеэ мэхэлээд, юушье хэнгүй байдаг зантай.

Тэрэшэлэн Мухаршэбэрэй аймаг дотор Сталинай нэрэмжэтэ, «Искра» колхозуудай хэдэн зуун гектар таряалангай газарые һайрамаар уһалжа байхада, бусад хүршэнэрынь миин һуудаг. Жэшээнь, «Забайкалец», «Коммунизм» колхозууд газараа һайрамаар уһалха аргатай байгаад, тэрэнээ хэрэглэдэггүй. Тэдэнэртэ партиин айком, аймгүйсэдком энэ асуудалаар шанга эрилтэ табидаггүй байха юм. Иимэрхүү байдал мүн Заиграйн, Хоринин, Баргажанай болон бусад аймагай олохон колхозуудта үзэгдэнэ.

Мүнөө үедэ—долоон жэлэй түрүүшын жэлдэ таряалан, сабшалангай ургасые горьтойгоор дээшэлүүлхэ, адуу малай тоо толгой олошоруулха, ашаг шэмыень эрид ехэдхэхэ зорилгын табигдаад байхада, агротехническэ энэ шухала хүдэлмэридэ иимэ харюусалгагүйгөөр хандажа болохогүй. Тиимэһээ колхоз, совхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд үдэр саг гээнгүй поли, хадалан дээрээ шииг нойто шадаал һаа ехээр барижа абахые оролдохо уялгатай.

Таряалан, сабшалан болон бэлшээриин газарта һайрам ехээр тогтоожо абахын тула юу хэхэ хэрэгтэйб? Эгээн түрүүн колхозой хүтэлбэрилэгшэд, бригадирнууд, фермые даагшанар, мэргэжэлтэд хаана, ямар газарта һайрам тогтоожо болохо байһые элирүүлээд, тэндээ тусхай хүнүүдые олоор табиха, зэр зэмсэгээр, мори унаагаар тэдэниие хангаха ёһотой. Мүн хэрэгтэй байбалнь, энэ хүдэлмэридэ тракторнуудые хэрэглэжэ болохо бшуу.

Хада уулын саһанай хайлажа урдаха сагта бэлэн байхын тула жалга, һужааг газарта хаалта бариха, майла ташалан газарта хүндэлөөшэнь һубаг татаха, наг шэбхэ гүбөөтүүлэн адхаха хэрэгтэй.

Һайрам тогтоохо хүдэлмэриин аша үрэ ехэтэй аад, нилээд бэрхэшээлтэй байһые хараада абажа, тэндэ хүдэлдэг хүнүүдые түлбэриин талаар урмашуулха, нэмэлтэ түлөөһэ хараалха шухала. Мүн тусхай хубсаһаар, резинэ сабхяар тэдэниие хангаха хэрэгтэй.

Аймагуудай партийна, советскэ, хүдөө ажахын органууд хабартаа поли, хадалан дээрэ шииг нойто ехээр барижа абаха, һайрам тогтоохо хүдэлмэридэ онсо анхарал табижа, тэрэниие оролдосотойгоор эмхидхэхэ, саг үргэлжэ хинан шалгажа байха уялгатай.

Нүхэд колхознигууд, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд! Һайрам тогтоолгодо, таряалан, сабшалангые уһалха, үтэгжүүлхэ хүдэлмэридэ олоороо хабаадажа, байгша ондо үндэр баян ургаса абахын түлөө бүхы хүсэеэ элсүүлхэ гээшэ танай нангин хэрэг мүн.

Берлиндэ Н. С. Хрущевой ошоод байһан тухай

БЕРЛИН, мартын 10. (ТАСС). СЕПГ-гэй Центральна Комитедэй Политбюро Германиин Демократическа Республикын президентын һуудаг байшан соо обед хэжэ, КПСС-эй Центральна Комитедэй нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев, СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министрын орлогшо В. А. Зорин, СССР-һээ ГДР-тэ һуудаг элшэн сайд М. Г. Первухин, Германидахи советскэ бүлэг сэрэгүүдэй главна командалагша армиин генерал М. В. Захаров обед дээрэ байлсаа.

СЕПГ-эй ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь В. Ульбрихт, ГДР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ О. Гротеволь болон бусад обед дээрэ мүн лэ байгаа. Айлшадай дунда КПГ-эй ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь М. Рейман байлсаба.

Обедэй үедэ В. Ульбрихт, Н. С. Хрущев үгэ хэлэһэн байна.

Т. Г. Шевченкын дурасхаалда

КИЕВ, мартын 10. (ТАСС). Украинын агууехэ поэт-революционер Тарас Григорьевич Шевченкын түрэһөөр 145 жэлэй ойе Украинын арадай үргэнөөр тэмдэглэбэ.

Киевтэхи Т. Г. Шевченкын нэрэмжэтэ университет шадарай талмай дээрэ үсэгэлдэр городой, республикын бусад городуудай олонии түлөөлэгшэд, аха дүү республикануудай уран зохёолшод ерэжэ, агууехэ уран зохёолшын памятнигай дэргэдэ сэсэгүүдые табяа.

Үдэшэлэн республикын филармониин колонно зал соо Т. Г. Шевченкын дурасхаалда зорюулагдаһан үдэшэ болоһон байна.

Т. Г. Шевченкын ажабайдал болон зохёолнууд тухай литературые шэнжэлэгшэ А. Ищук элидхэл хээ.

Удаань искусствын мастернууд концерт харуулһан байна.

КПСС-эй XXI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые дүүргэхын түлөө бүри эршэмтэйгээр тэмсэе

☆

Кукурузын баян ургаса хангаха

Түнхэнэй «Сибиряк» колхоз аймаг соогоо томохон ажахы юм. Үйлэдбэриинь гол һалбаринуудай нэгэн мал ажал болоно. Тиимэ дээрэһээ ниитынгээ малда тэжээлэй тогтууритай һайн база байгуулжа, тэрэнэй ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ гээшэ колхознигуудай гол зорилгонуудай нэгэн мүн.

Мүнөө жэл кукуруза тарилгые һайн шанартайгаар, эмхитэйгээр үнгэргэхын тула тус колхоздо бүри нёдондо жэлһээ эхилээд нилээд хүдэлмэри хэгдэһэн юм. Үнгэрһэн намар колхозой центрһээ холо бэшэ газарта 150 гектар талмай һайнаар элдүүрилэгдэжэ, элдэбын буртаг үбһэ ногоонуудһаа сэбэрлэгдэһэн байгаа. Тиигээд үбэлэй үедэ гектар бүридэнь 30 гаран тонно адуу малай наг шэбхэ зөөгдэхөөр хараалагдаһан байбал, хамта дээрээ 700 гаран тонно шэбхэ гаргагданхай. Эндэ 4 хүнһөө бүридэһэн саг үргэлжын тусгаар звено хүдэлмэрилнэ. Тэрэ звеное урдандаа кукуруза ургуулха талаар һайн дүй дүршэлтэй байһан нүхэр Н. А. Соловьев хүтэлбэрилжэ, тус даабаридаа харюусалгатайгаар хандана. Звенодо кукуруза тариха нэгэ сеялкэ, туково нэгэ культиватор, «МТЗ-2» маркын нэгэ трактор болон бусад зэр зэмсэгүүд даалгагданхай. Звеногойхид даажа абаһан 150 гектар газарайнгаа гектар бүриһөө 300—350 центнер ногоон набша хуряаха гэһэн социалистическэ уялга абаад, тарилгадаа һайнаар бэлдэжэ байна.

— Ганса үрэжэл һайнтай газар дээрэ тарилга хээд хэрэг дүүрэхэ бэшэ, харин үндэр ургаса ургуулхын тула кукурузын хойноһоо һайнаар харууһалха гээшэ шухала юм, —гэжэ звеное даагша нүхэр Н. А. Соловьев хэлэнэ. Юуб гэхэдэ, агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудай саг болзортоо бэелүүлэгдээд байбал —кукурузын баян ургаса абтаха.

Нёдондо жэл тус колхоз хамта дээрээ 80 гектарта кукуруза тариһан юм. Теэд тэрэнэйнгээ хойноһоо һайн харууһалга хэжэ шадаагүй, горьтой ургаса абаагүй һэн. Мүн кукуруза һайнаар ургуулхын тула элдэбын хорхой шумуул болон үбшэнүүдтэй тэмсэхэ шухала. Тиимэһээ тарилга хэхын урда тээ үрэһэ хүрэнгээ гранозанаар, гексохлоранаар заатагүй угааха байнабди,—гэжэ нүхэр Соловьев хөөрэнэ.

Б. Дмитриев.

☆ ☆ ☆

Теплицэ, парнигуудые хүсэд ашаглаха

Шэнэ ургасын ногоохон үгэрсэ, помидор, һонгино, капуста гэхэ мэтэ овощь хүнэй бэе махабадта али тухай һайн, эдеэ хоолой тон шухала зүйл байһаниинь хэндэшье мэдээжэ. Тиибэшье жэлһээ жэлдэ Улан-Удэ городой болон бусадшье тосхонуудай магазин, дэлгүүрнүүдтэ үбэл, хабар эртүүр шэнэ овощь оройдоошье байдаггүй, үни удаан таһалдашадагынь гэмшэлтэй.

Эндэхи дүтын Иволгын аймагай колхозууд городойнгоо ажалшадые огородой эдеэгээр бүхэли жэлдээ таһалдуугүй хангажа байха дүүрэн арга боломжотой. Юуб гэхэдэ, тус аймагай олонхи колхозуудта жэлэй ямаршье сагта овощь ургуулха шэл хушалтатай тусхай теплицэ, парнигууд бии юм. Тиихэдэ эндэхи «Улаан Оронго», Сталинай нэрэмжэтэ артельнүүдтэ ууралаар дулаасуулдаг түхеэрэлгэтэй тусхай типовой һайн тепличнэ комбинадууд баригданхай.

Теэд эндэхи гансахан лэ «Улаан Оронго» колхозой (түрүүлэгшэнь нүхэр Тармаев, агрономынь нүхэр Лхамажапов) тепличнэ комбинат муу бэшээр ашаглагдана гэхэдэ болохо. Тус артелиинхид теплицынгээ бүхы 3 секциин, хамта 500 гаран дүрбэлжэн метр талмайһаа жэл бүри үгэрсэ, помидорой бараг һайн ургаса абадаг болонхой. Жэшээнь, үнгэрэгшэ жэлдэ эндэхид эртын үгэрсэ, помидор, һонгино гэхэ мэтые горьтойгоор худалдажа, гансахан теплицэһээ бүхыдөө 60 шахуу мянган түхэригэй олзо доход оруулаа һэн. Харин байгша ондо колхозойхид рассадаяа бүри эртэ, февралиин эхеэр тусхай парнигта тарижа ургуулаад, мүнөө тэрэнээ теплицэ соогоо зөөжэ, һуулгаад байнхай. Эндэхид бүри һаяшагаар энэ теплицэһээ жэлдээ 2—3 дахин ургаса хуряадаг болохын түлөө тэмсэнэ.

Гэбэшье аймагай бусад колхозуудай олонхи теплицэ, парнигууд бүхэли жэлдээ ашаг олзотойгоор, зүбөөр хэрэглэгдэнэгүй. Тэндэхи теплицэ, парнигуудта миил мартын хахадһаа хойшо октябрь болотор овощь таригдаад, жэлэй ондоо сагтань ашаглагдадаггүй, ажахыдаа ямаршье олзо доход оруулдаггүй байха юм. Тиигээдшье зарим колхозуудай эртын рассадые хабар ехээр хожомдуулжа таридаг дээрэһээнь, тэрэнэй ургаса хээрын огородой эдеэнтэй адли шахуу хуряагдадаг гээшэ. Гадна эндэ хэдэн теплицэнүүд мүнөө болотор хүсэд баригдажа дүүрээдүй байһаар. Эдэ бүгэдэһөө боложо, жэлһээ жэлдэ аймагай колхозуудай теплицэ, парнигуудһаа олзо доход биратай абтанагүй, зарим жэлдэ тэдэнь өөһэдынгөө ажалай гаргашыешье ёһоор харюулдаггүй.

Эндэхи Сталинай нэрэмжэтэ колзойхид өөһэдынгөө теплицые илангаяа муугаар ашаглана гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй. Энэ колхоз аяар 3—4 жэлэй саада тээ Улан-Удын радиофикациин барилгын-монтажна управленитэй 500 мянган түхэригтэ хэлсээ хээд, 3 ехэ секцитэй типовой теплицэ барюулжа эхилһэн байгаа. Теэд колхозһоо хамта 500 гара мянган түхэриг мүнгэ, зөөриин гаргашалагдаад байбашье, теплицынь барилга мүнөө болотор дүүргэгдээгүй, тэрэнь һүүлэй 2 жэлэй туршада оройдоошье орхигдошонхой хэбтэдэг. Тэрэнэйнгээ барилгые саашадань үргэлжэлүүлхын түлөө колхозойхид, барилгын-монтажна управлениинхидшье һаналаа табигдаггүй байха юм. Хэтэрхэдээ, тус управлениин эрхилэгшэ нүхэр Щербаков: «колхоз манда 40 гара мянган түхэриг үритэй болонхой, тэрэниием҅һай түлөө һаань барилгынь үргэлжэлүүлхэбди» гэжэ мэдүүлнэ. Тиихэдэ артелиинхид: «энэ барилгаһаа ехээр гарзаташообди» гээд теплицынгээ барилгада мүнгэ зөөри һомолхоёо арсадаг заншалтай. Тиигэжэ эдэнэй бэе бэедээ хаялсаһаар байтар һара, жэл үнгэржэ, худалдажа абаһан теплицынь бүхы хэрэгсэл, түхеэрэлгэ үригдэжэ, хаягдажа байна. Эндэ гал түлихэ 3 ехэ котел асарагдаһан аад, тэдэнэй хоёрынь үшөө тодхогдоогүй, тооһо шоройдо даруулжа, жэбэ жонходо эдюулжэ хэбтэдэг. Энэ теплицын барилгые түргэн дүүргүүлхын түлөө партиин айкомой болон республикын Хүдөө ажахын министерствын зүгһөө зохихо хэмжээ абаха саг тулаа.

Тус колхозойхид теплицынгээ бэлэн болоһон нэгэ секциешье зүбөөр ашаглажа шаданагүй. Нёдондо жэлдэ рассада орой тарижа, теплицэһээ миил 10 гаран мянган түхэригэй олзо доход абаа. Энэшье жэлдэ урдынгаа алдуу дабтаһаар. Мүнөө мартын 10 болотор теплицэеэ түлижэ, рассадаяа һуулгажа эхилээдүй байһаар. «Теплицэеэ хүйтэндэ дан эртэ түлихэдэмнай ехэ гаргашатай болошоно. Эгээл мартын тэнгэһээ хойшо рассадаяа һуулгажа эхилхэбди» гэжэ колхозой түрүүлэгшын орлогшо, агроном нүхэр Цыренов мэдүүлнэ. Тиихэдэ байгша ондо овощь тариха түсэб, даабари тодорхойлогдоогүй, огородой бригадануудта мүнөө болотор хүргэгдөөгүй байһаар. Артелиин агрономууд нүхэд Л. Дымбрылова, Д. Дымбренов гэгшэд теплицын хүдэлмэриие һайнаар эмхидхэхэ, огородой ажалые зүбөөр хүтэлбэрилхэ тушаа мүртэй юумэ хэнэгүй. Тиимэһээ энэ жэлдэ ямар овощь, хэды шэнээн тариха тухайгаа огородой бригадир нүхэр Ч. Гармажапова хүсэд мэдэнэгүй. Мүн колхозойхид огородой эдеэнэй үрэһэ хүрэнгэшье олоодүй байха юм.

Мүн «Коминтерн» артелиинхид (түрүүлэгшэнь нүхэр Лубсанов, агроном нүхэр Терентьева) нёдондо февралиин тэнгээр теплицэеэ түлиһэн, рассада һуулгажа эхилһэн аад, энэ жэлдэ мартын 1-һээ хойшо теплицэеэ дулаасуулжа, эртын рассада тариха бэлэдхэл һаянайл хэжэ байнхай. Эндэхид теплицэеэ бүри эртэ—декабрь, январь соогууршье түлижэ, овощь һайнаар ургуулха дүүрэн аргатай. Теэд хүйтэндэ теплицын түлишэдэ гаргаша ехэ гарана гэжэ шалтаад, рассадаяа шадаал һаа хожом, дулаан болоһон хойно тарихые оролдоно бшуу.

Тэрэшэлэн һаяшаг эмхидхэгдэһэн Иволгын совхозой Гүрэльбын отделениинхид (эрхилэгшэнь нүхэр Круглов), мүн Сотниково тосхондохи теплицэ, парнигуудые дулаасуулжа, эртын овощь тарижа эхилхэ тушаа мүнөө хүрэтэр энэ гэхэ юумэ хээгүй, сагай уларилай дулаархые хүлеэһэн зандаа.

Мүнөө партиин XXI съездын шиидхэбэринүүдэй ёһоор хото, хүдөөгэй ажалшадые огородой эдеэгээр дүүрэн хангадаг болохо тухай тон шухала зорилгын табигдаад байхада, саашадаа иимэ гээгдэнги тулюур байдал яашье тэсэшэгүй. Эндэхи колхозуудай, совхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд теплицэ, парнигуудаа гүйсэд ашаглан, тэрэнэйнгээ тарилгын талмайн метр бүхэниие зүбөөр хэрэглэжэ, эртын овощь элбэг ехээр хуряадаг болохын түлөө бүхы хэмжээ абаха зэргэтэй.

М. Намжилов.

Мяха ехээр абахын тулада юун хэгдэнэб?

Долоон жэлэй түсэбые бэелүүлхын тула, илангаяа мяха абалгые ехэдхэхын тула ямар хэмжээ-ябуулганууд бэелүүлэгдэжэ байнаб гэжэ мэдэхэ гэлсээд, манай корреспондент республикын зарим аймаг, колхозуудай түлөөлэгшэдтэй хөөрэлдэбэ. Энэ хөөрэлдөөн доро толилогдобо.

Тиигэжэ үнэр эльдин Түнхэн нютагай хүгжэнги ажахытай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз тээшэ хонходоходо, тушаан боложо түрүүлэгшэнь Чоён Доржиевич Усхеев байба.

Корреспондент: — Нёдондонойхидо орходоо мяха абалгаяа хэды дахин ехэдхэхэ гээшэбта?

Түрүүлэгшэ:—Хоёр дахин ехэдхэхэ гэжэ шиидээбди. Нёдондо 1500 центнер мяхан абтаһан байгаа һаа, мүнөө жэл 3 мянганда хүргэгдэхэ. Тэрэнэймнай хахадһаа схэнхинь үхэрэй мяхан болохо юм. Мүн гахайн мяхан үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ 1,8 дахин ехээр абтаха байна.

Корреспондент.—Чоён Доржиевич, мяханай товарна фермэ эмхидхэгдэхэ ха гү?

Түрүүлэгшэ:—Эмхидхэгдэхэ. Энэ зорилгоор һү багатай аад, мяхалиг, томо бэетэй 100 үнеэдые илгаад, тусхай хүндэ даалгажа үгөөбди. Үбһэ, силос, бага зэргэ концентрат, һолоомо тэдээндэ үгтэнэ. Болохо соонь бэлшээридэшье ябуулагдана даа.

Июниин 1-һээ октябриин 1 хүрэтэр эдэ малаа бэлшээн таргалуулжа, толгой бүриин шэгнүүрые 100—120 килограммаар нэмээхэ түсэбтэйбди. Мүн нэгэ үнеэндэ хоёр тугал табигдаха байна. Тугалай шэгнүүрые дунда зэргээр 1,5—2 центнертэ хүргэхэ һанаатайбди.

Колхоз доторнай бэлшээн таргалуулха 8 гүүртэ эмхидхэгдэбэ. Эндэ хамтадаа мянгаад толгой эбэртэ бодо мал тоологдоно. Июниин 10-һаа эхилжэ 2 мянган толгой хонидые отарануудта хубаарилжа үгэхэбди.

Корреспондент: — Тахяа шубуунай мяхан хэды шэнээн абтахаб?

Түрүүлэгшэ:—Бидэ гол түлэб, галуу, нугаһа, тахяа үсхэбэрилдэгбди. Энэ жэл 40 центнер мяхан тушаагдаха.

Удаань Кабанскын аймагай хүдөө ажахын инспекциин начальник нүхэр Николай Иванович Моложниковтой зугаалбабди.

Н. И. Моложников:—1958 онойхиһоо 2,2 дахин ехэ мяха аймагаймнай колхозууд абахаар түсэблэбэ. Колхозуудта бэлшээн таргалуулха 10—12 гүүртэнүүд эмхидхэгдэхэл ёһотой һэн. Мүнөө тоо мэдээшье үгы байнаб. Аймагай түсэблэлгын таһагта байгаал бэшэ ха гү? Мүн колхозууд хамта дээрээ 800 гаран тугал худалдажа абаха юм һэн. Хэрбээ нёдондо 75 центнер шубуунай мяхан тушаагдаһан һаа, мүнөө жэл 2760 центнер болгогдохо.

Корреспондент:—Туулай үсхэбэрилэгдэхэ гү?

Н. И. Моложников:—аймаг доторнай гансал Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз энээниие эрхилхэ. Хамта зуугаад толгой туулайтай болохоор хараалжа байна аабза.

Кабанскын аймагта мяха ехээр абаха гэжэ хараалаашье һаа, үнэндөө биратай юумэнэй хэгдээгүй байһаниие мэдэхэдээ, али сэлгеэ Ярууна тээшэ хонходоходо уншагшадые баярлуулхаар юумэн дуулдаха гү гэлсэбэбди. Аймагай томо колхозуудай нэгэн—«Победа» колхозой правлениин түрүүлэгшэ Рабдан Цыцыктуевич Банзарон ажалай хабаатай халуун хөөрэлдөө хэжэ байба. Сүлөөшьегүй байгаа һаа, манай асуудалда дуратайгаар харюусаба.

Түрүүлэгшэ:—Мяха абалгаяа 1,5 дахин ехэдхэхээр харагдаба. Арга боломжоёо хаража үзөөд байхадаа, хамтадаа 3200 центнер мяха абаха аргатайбди гэжэ хэлсээбди. Мүнөө 70 гаран бэеэр томо аад, бага һү үгэдэг үнеэдые илгаад, дүршэлтэй малшан Дулма Бадлуевада даалгаабди. Энэ жэлдэ 450-аад толгой эбэртэ бодо мал бэлшээн таргалуулха хоёр гүүртэдэ хубаарилагдажа үгтэхэ. Шахажа мяхалагдаха эрьенүүдэй хоёр—гурбан отара эмхидхэгдэхэ байха.

6 мянган уһанай шубуу, индюк болон бусадые үсхэбэрилхэбди. Иигэжэ зуугаад центнер шубуунай мяха гүрэндэ тушааха байнабди.

Заиграйн аймагай гүйсэдкомой түрүүлэгшэ **Иван Петрович Бурдуковскийтай** уулзажа хөөрэлдэхэ иигэжэ хэлээ:

—Нёдондонойхитой жэшээлхэдэ, аймагаймнай колхозууд мяха абалгаяа 1,5 дахин дээшэлүүлхэ юм. Бүри ехээршье абтажа болохо һэн. Юундэб гэхэдэ хонидойнгоо тоо толгойе энэ жэл 30 процентээр, үнеэдэйнгээ тоое 14 процентээр олошоруулха болонобди.

Корреспондент:—Бэлшээн таргалуулха гүүртэнүүд эмхидхэгдэжэ байна гү?

Түрүүлэгшэ:—Энэ хэрэгтэ хам ороошьегүйбди. Апрелиин эхеэр колхозуудтамнай иимэ гүүртэнүүд эмхидхэгдэхэ. Һаял аймагай XXI партсъездын, «Улан-Эрхириг» колхозуудта мяханай товарна фермэ эмхидхэгдээд, 100—100 толгой үнеэд даалгажа үгтэбэ.

Корреспондент:—Шубуунай мяха ехээр абаха гүт?

Түрүүлэгшэ: — Бухыдөөл 500 центнер болохо аабза. Карл Марксын,«Гигант», Кировэй, Орджоникидзиин нэрэмжэтэ, «Улаан-Эрхириг» колхозууднай гол түлэб нугаһа үсхэбэрилхэ.

Корреспондент:—Һургуулиин һурагшад шубуу үсхэбэрилхэ үүсхэл гарганагүй гү?

Түрүүлэгшэ: — Аймагай һургуулинуудай һурагшад бухыдөө 50-яад мянган шубуу үсхэбэрилхөөр шиидэнхэй.

Гадна Үнэгэтэйн һургуулиинхид 100 толгой туулай тэжээхэ юм.

Редакциһаа: Аймагай болон колхозуудай зарим хүтэлбэрилэгшэдэй хөөрөөн дээрэһээ хаража үзэхэдэ, энэ жэл мяха ехээр абадаг, гүрэндэ тушаадаг болохо тушаа түсэб табигдабашье, биратай юумэн үшөөл хэгдээгүй байһаар гэжэ элитээр харагдана. Мүн арга боломжоёо хүсэд хаража үзэнгүй, мяха абалгые багаар хараалһан аймаг, колхозууд бии байна. Мүн шубуу үсхэбэрилхэ тушаа тиигэд гээд лэ, нэгэ юумэ хэһэн болоод, олоной шуугаагаар үнгэршэхэ хүнүүдэй бии байһаниинь элирнэ. Баһа туулай үсхэбэрилхэ хэрэгтэшье ёһотой анхаралтайгаар, харюусалгатайгаар хандадаггүй зарим хүтэлбэрилэгшэдэй бии байһаниинь тодорно бшуу.

Мяха элбэгжүүлхэ тушаа түсэбһөө бэшэ бодото дээрэнь юумэ хээгүй байһан хүтэлбэрилэгшэд эртээнһээ тусхай тобшолол хэхэ аабза гэжэ найдагдана.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Зуун гектар бүриин 100 центнер мяха, 200—250 центнер һү абаха—манай тодорхой зорилго

☆

(Байкало-Кударын аймагай партийна эдэбхитэдэй суглаанһаа)

☆ ☆

Партийна эдэбхитэдэй суглаанда колхозуудай, предприятинуудай, эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд, үйлэдбэриин түрүүшүүл олоороо суглараа. КПСС-эй XXI съездын шиидхэбэринүүд, мүн аймагай партийна организациин зорилгонууд тухай съездын делегат, партиин обкомой секретарь нүхэр **А. У. Хахалов** дэлгэрэнгы элидхэл хэбэ.

Юунэй түлөө, хэды шэнээн мяханай, һүнэй, нооһоной түлөө тэмсэхэ тодорхой зорилго урдаа табяад ажаллаха шухала байһан тухай элидхэлшэ онсолон тэмдэглэбэ.

— Урдаа тодорхой зорилго табяад ажаллахада хэзээдэшье һайн, хэзээдэшье үрэ дүн ехэтэй байха зэргэтэй,—гэжэ нүхэр Хахалов хэлэбэ. —Байкало-Кударын аймагайхид эдлүүриин газарай зуун гектар бүриин 100 центнер мяханай, 200—250 центнер һүнэй түлөө тэмсэхэ гүйсэд аргатай.

Гансашье аймагаараа иимэ тодорхой зорилготой байха бэшэ, колхоз бүхэн юунэй түлөө тэмсэхэ тодо зорилгоёо хараалха ёһотой.

— Танай аймагай колхознигууд мүнөө жэлдэ нёдондонойхиһоо хоёр дахин ехэ гэхэ гү, али хамта 15800 центнер мяха абахабди гэжэ уялгаяа үгөө,—гэжэ элидхэлшэ үргэлжэлүүлнэ. —Теэд Байкало-Кударын аймагта үшөөшье ехэ мяха абаха арга бии. Гахай олоор шахаха хэрэгтэй. Жэлдээ 10 мянган гахай томо болгожо, шахажа байха аргатайт.

Шубуу, илангаяа уһанай шубуу олоор үсхөө һаа, мяха абалгаяа горьтойхоноор дээшэлүүлхэ арга боломжотойт гэжэ нүхэр Хахалов онсолон зааба. Айлнуудһаа залуу мал худалдажа абаад, томо болгожо, бэеыень хүсүүлжэ, гүрэндэ тушаадаг болохо хэрэгтэ партийна эдэбхитэдэй анхарал хандуулаа.

Саашань элидхэлшэ КПСС-эй XXI съездын шиидхэбэринүүдые зондо һайнаар ойлгуулха, ажалшадые коммунистическэ ёһоор хүмүүжүүлхэ асуудалнуудта тогтожо хэлэбэ.

Һүүлээрнь үгэ хэлэһэн олон хүн партиингаа ээлжээтэбэшэ XXI съездын шиидхэбэринүүдые бүримүһэн һайшааха зуураа, долоон жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын тулада тодорхой зорилго урдаа табяад ажаллаха шухала байһан тухай элидхэлшын дурадхалые һайшаажа байһанаа мэдүүлбэ.

— Мяханай түлөө тэмсэхэ гээшэ манай мүнөө үеын шухалын шухала зорилгонуудай нэгэн болоод байна,—гэжэ «Знамя Октября» колхозой түрүүлэгшэ нүхэр **Болдогоев** хэлээ.—Энэ жэлдэ аймагаараа мяха абалгаяа хоёр дахин дээшэлүүлхэ уялгын абтаад байхада, бидэнэр колхозоороо—нёдондо 1300 центнер мяха абаһан байгаа һаа, мүнөө жэлдэ 2700 центнер абаха зорилго урдаа табяабди. Энэ жэлдэ таргалуулжа мяхан болгохо малнай, багсаахада, хамтадаа 2200—2300 центнер лэ татаха ёһотой. Тиимэһээ бидэнэр айлнуудһаа мал худалдан абажа, зунай ногоондо һайса таргалуулаад, 500-гаад центнер мяха түсэбһөө гадуур гүрэндөө нэмэжэ тушааха зорилготойбди.

Саашадаа бидэнэр ёһотойл «хамсыгаа шуужа», уһанай шубуу үсхэбэрилжэ орохомнай. Энэ зорилгоор тусхай инкубатор худалдажа абаабди. Мүнөө 2000-аад нугаһан бии.

Жэлдээ бидэнэр 400—450 центнер шубуунай мяха гүрэндөө тушаажа байдаг болохо зорилготойбди.

Һүүлээрнь нүхэр Болдогоев кадрнуудые, илангаяа колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдые шэлэн олохо, хубаарилан табиха асуудалда тогтожо хэлээ. Орон дотороо эдеэ хоолой зүйлнүүдые элбэг дэлбэг болгохо шухала зорилгын табигдаад байхада, зарим коммунистнууд бэеынгээ амарые хаража, элдэбын шалтаг дурдаад, харюусалгатай тушаалнуудта хүдэлмэрилхэеэ арсадаг байна. Жэшээлхэдэ, Байкало-Кударын РТС-эй директор нүхэр Васильев һая томодхогдоһон колхозой түрүүлэгшээр ошохыень партиин айкомой бюрогой дурадхахада арсаа. Тиихэдэнь тэрэ колхоздо агрономооршье ошыш гэжэ дурадхахада баһал элдэб шалтагаан дурдаад, ошожо үгөөгүй.

Саашадаа коммунистнуудта эрилтэеэ шангадхажа, кадрнуудые шэлэн олохо, хубаарилан табиха хэрэгээ һайжаруулхыень нүхэр Болдогоев партиин айкомые уряалаа.

Һургуулинуудта ном заалгые шэнэдхэн хубилгаха, һайжаруулха асуудалнуудта тогтожо, аймОНО-е даагша нүхэр Ажеев дэлгэрэнгы үгэ хэлэбэ. Энэ талаар аймаг дотор горьтой хүдэлмэри ябуулагдажа байнхай. Һургуулинуудта һурагшадай үйлэдбэриин бригаданууд бии болгогдоно. Мүнөө жэлдэ аймагай һурагшанар 35000 элдэб шубуунай дальбараа томо болгожо, тушааха гэжэ шиидээ.

— Малайнгаа ашаг шэмые хоёргурба дахин дээшэлүүлхын тулада ороохо тарьянай, тэжээлэй таримал ургамалнуудай, үбһэ ногооной үндэр баян ургаса хуряадаг болохо ёһотойбди,—гэжэ «Заветы Ильича» колхозой түрүүлэгшэ нүхэр **Филонов** хэлэбэ.—Теэд энээнэй тулада газарайнгаа хүрьһэнэй шанарые һайжаруулха хэрэгтэй. Энэ талаар аймаг дотор хүдэлмэри тон дутамагаар ябуулагдадаг байһан зандаа. Тарьянай газар дээрэ үтэгжүүлгэ хэгдэхэеэ болишоо гэхэдэ алдуу болохогүй ха.

Ямар газарта кукуруза һайнаар урганаб гэжэ лаб тодоруулхын тулада мүнөө жэл 4 ондоо газарта энэ үнэтэ ургамалые тариха гэжэ байһан тухайгаа, кукурузашадай звено бии болгоод, минеральна үтэгжүүлгэ эртээнһээ худалдан абажа байһан тухайгаа тэрэ сугларагшадта хөөрэжэ үгэбэ.

Ерэхэ долоон жэл соо, илангаяа энэ жэлдэ аймагай партийна организациин шиидхэхэ гол зорилгонуудта тогтожо, КПСС-эй айкомой секретарь нүхэр **Кочетов** үгэ хэлэбэ.

— Гүрэндөө шанар һайнтай мяха ехээр тушаадаг болохо хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулха ёһотойбди. «Эдлүүриин газарай зуун га бүриин —100 центнер мяха, 200—250 центнер һү!», «Жэлдээ 10—12 мянган гахай, 500 мянган уһанай шубуу томо болгожо, гүрэндөө тушааяа!» гэһэн тодорхой лозунг табижа, энээнэй түлөө үсэд шангаар ажаллаха гээшэ манай аймагай партийна организациин, хүдөөгэй бүхы ажалшадай дайшалхы зорилгонь болохо ёһотой,—гэжэ тэрэ мэдүүлбэ.

Орон дотороо жаргалта һайхан байдал—коммунизм байгуулхын тулада аймагай партийна организаци бүхы оролдолгоёо гаргаха гэжэ КПСС-эй ленинскэ Центральна Комитедые найдуулаад, суглаанда хабаадагшад дэлгэрэнгы тогтоол баталан абаа.

Шадамараар эмхидхэһэнэй үрэ дүн

Манай аймагай Дзержинскиин нэрэмжэтэ колхоз хони үсхэбэрилдэг томохон ажахы юм.

Үнгэрһэн 1958 ондо хонишодой, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй хабаадалгатайгаар колхозой партийна эхин организациин нээмэл суглаан боложо, хонидые искусственна аргаар үрэжүүлхэ, үбэл эртэ хурьгалуулха тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдээд, тусхай шиидхэбэри баталан абтаа һэн.

Тус шиидхэбэриин ёһоор партийна эхин организаци колхозой правленитэй хамтаржа, нэн түрүүн хонидой отарануудта ажаллахаар 3 коммунистнуудые болон хонин ажалай дүй дүршэл ехэтэй хэдэн колхознигуудые эльгээһэн юм. Мүн хонишодые материальна талаарнь урмашуулха, тэдэндэ нэмэлтэ түлбэри түлэхэ тухай хэмжээ-ябуулга хараалаад, бэелүүлжэ эхилһэн байгаа. Жэшээнь, үбэлжэлгын үедэ нэгэ эхэ хони харууһалһанай түлөө 0, 2 ажалта үдэр, хайшалагдаһан нэгэ килограмм нооһондо 0, 05 ажалта үдэр болон 50 мүнгэ түлэхэ гэхэ мэтээр түлбэри тогтоогоо һэн. Тиихэдэ хонидые искусственна аргаар үрэжүүлэгшэдтэ хонин бүриин 0, 1 ажалта үдэр үгэхэ гэжэ хараалагдаһан байха юм. Ажалай түрүүшүүлые шагнахаар мүнгэн шан бии болгоһон байгаа.

Энэ суглаанай үрэ дүн мүнөө харагдажа эхилээ. Жэшээлхэдэ, үнгэрһэн жэлдэ колхозой хонидой тоо 1957 онойхиһоо 1698 толгойгоор олошоржо, нилээд ехэ нооһон хайшалагдажа абтаһан байна. Зарим хонишод ажалай эрхим амжалта туйлаа. 100 эхэ хонин бүриһөө нүхэд Цыремпил Эрдынеев — 146,, Рабжа Самбуев—122, Дамба Жамбалов—110 хурьгадые абажа, бултыень түлжүүлээ.

Колхозой правлени, партийна эхин организаци КПСС-эй ээлжээтэбэшэ XXI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые саг болзортонь бэелүүлхын түлөө эмхидхэлэй болон политическэ хүдэлмэреэ бүри шангадхажа байна.

Ж. Лумбунов, КПСС-эй Зэдын айкомой пропаганда, агитациин таһагые даагша.

Агрипина Николаевна Карпова хэлхеэ холбооной ажалда ороһоор олохон жэл болоо. Анха түрүүн почтальоноор хүдэлмэрилжэ эхилһэн юм. Мүнөө Улан-Удын Октябрьска райондо хэлхеэ холбооной табадахи отделениин начальнигай орлогшоор хүдэлмэрилхэ зуураа, бүхы даалгабаряа һайнаар дүүргэнэ. **Зураг дээрэ:** А. Н. Карпова.

Н. Сафроновой фото.

Хүндэтэ нэрэ зэргын түлөө тэмсэнэ

Коммунистическээр ажаллаха, ажаһууха уялга абаһан Иволгын аймагай хэлхеэ холбооной конторын залуу хүдэлмэрилэгшэд ажалайнгаа үдэрые нягтаар хэрэглэхэ, аппаратурынгаа хүдэлмэри нарижуулан һайжаруулха гэжэ шиидэһэн байгаа.

Тэдэнэр хүдэлмэреэ һайжаруулха эрхэ байдал зохёохын тулада почтынгоо таһагай байра өөһэдөө заһаа, культурна үзэмжэтэй болгоо, тэндээ номой витринэ түхеэрбэ.

Эндэхи хүдэлмэрилэгшэд дааһан ажалдаа коммунистическэ ёһоор хандалгын һайн жэшээ харуулна. Радиоузелай техник П. Бурдуковский хэлхеэ холбооной аппаратурын хэрэгсэлнүүдые зааханшье һаатабаригүйгөөр хүдэлгэнэ. Ахалагша телефонистка В. Пичугина захигшадые түргэн, һайнаар хангана. Монтёр В. Банзаракцаев дааһан газар дээрэхи линиеэ дуулдаса һайнтайгаар байлгадаг, саг соонь заһадаг. Тэрэшэлэн почтын агент В. Суслова дааһан хэрэгтээ ханамжатайгаар хандана.

Мүн эдэнэр болон бусад эрдэм мэргэжэлээ, ажалайнгаа шадабари дээшэлүүлхын түлөө ехэ оролдолго гаргана. Нүхэр Суслова республикын дунда һургуулида заочноор һуралсажа байха юм. Тиихэдэ телефонистка Алсанова хэлхеэ холбооной институтда һурахаяа бэлдэнэ.

Гомдол болон мэдүүлгэнь дэбтэр дээрэ Оронгын дунда һургуулиин багшанарай, тэндэхи РТС-эй хүдэлмэришэдэй, Оронгын сельпогой, энэ нютагай һууритан зоной болон бусадай бэшэжэ хүсэһэн хүсэл, хүргэһэн баясхалан тэдэнэрэй һайнаар хүдэлмэрилһэние гэршэлнэ.

— Коммунистическэ ажалай бригадын нэрэ хүндэдэ хүртэхын түлөө мүрысөөн, «коммунистическээр ажаһууха, ажаллаха, эрхимээр һуралсаха» гэһэн уялга манай коллектив абаа,—гэжэ конторын начальник нүхэр Шункова хөөрэнэ.

В. Базаров.

ДОЛООН ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ

Эрхим хонишон Мунконова

Ахын аймагай «Улаан Аха» колхозой хонишон Һама-Сырен Мунконова өөрынгөө оролдосотой ажалаар гансашье артель соогоо бэшэ, мүн аймагайнгаа ажалшадай дунда мэдээжэ болонхой.

Колхозойнгоо хонин һүрэгые олошоруулжа, үүлтэрыень һайжаруулхын, нооһо ехээр абадаг болохын түлөө тэмсэн, энэ хонишон жэлһээ жэлдэ эрхим һайн амжалта туйлана. Үнгэрһэн 1958 ондо Һама-Сырен Мунконова хаража байһан 192 эхэ хонидоо һайнаар харууһалжа, тэдэнээ намар эртээр искусственна аргаар ороондо оруулаа. Тэдэ хонидынь октябрь һараһаа хурьгалжа эхилээ һэн. Тиигэжэ 192 эхэ хонинһоо 278 хурьга абаад, бултыень бүрин бүтэнөөр түлжүүлээ гэхэ гү, али 100 эхэ хонин бүриһөө 145 хурьга абаа. Мүнөө эртэ гараһан хурьгадынь тобир тарган, өөдэргэн суланууд юм. Мүн эхэ хонидыншье шадал тамир һайнтай, үбэлжэлгые хашалгүй үнгэргэжэ байна.

— Ямаршье адуу мал һайнаар харууһалха, эдеэлүүлхын тула оролдолго ехэ хэрэгтэй. Би бага балшар наһандаа нютагай баян Дорохинов гэжэ айлай Нюрган гэжэ зуһаланда хони, хурьга адуулагша һэм. Тэрэ үедэ али олон бэрхэшээл, зобохо тулиха ябадалнууд үзэгдөө гээшэб. Тиигээд нютагтаа хамтын ажалай эмхидхэгдэһэн түрүүшын үдэрһөө эхилээд, мүнөө болотор колхозойнгоо хонин һүрэгые үсхэбэрилэлсэжэ ябанаб. Манай Совет орондо жинрэй хонишоной ажалшье үндэрөөр сэгнэгдэжэ, ажал хэхэдэ урматай һайн болонхой. Юрэдөөл бүхы хүсөөрөө оролдожо хүдэлхэһөө ондоо юумэ үгы. Хори гаран жэлдэ хаража байһан хони, хурьгадаа турааж, муудхаажа, гарзалуулжашье үзөөгүйб. Жэлэй дүрбэн сагта хонидоо хүсэ тамир һайнтай байлгаха, илангаяа хонидой хурьгалжа эхилхэдэ түлнүүдыень һайнаар тэнжээхэ, тэдэние зүбөөр, зоотехническэ заабариин һургаалай ёһоор эдеэлүүлхын түлөө оролдогдоно.

Эхэ хонидто үбэлэй сагта үбһэ тэжээл һайса эдюулжэ, саг сагтань уһалаад, мүн нэмэлтэ минеральна тэжээл үгэдэгби. Хурьгадта шэмтэй һайн үбһэ багаһаань эдюулжэ һурганабди. Гадна ехэхэн болоһон хурьгадые игаабари үдэр уужа хорёо соо гаргажа, эдеэлүүлхэдэ зохистой. Тэрэшэлэн хурьгадые дабһатай, бүлеэн уһаар уһалхада бүдүүн тэжээлдэ түргэн ородог юм,—гэжэ нүхэр Мунконова хөөрэнэ.

Аймагай түрүү хонишон Һама-Сырен Мунконова өөрынгөө эдэбхитэй ажалаар шалгаржа, 1956 ондо Бүхэсоюзна хүдөө ажахын выставкэдэ хабаадалсаа. Хойто жэлынь тэрэнэй басаган Ольга хонин ажалда эрхимээр хүдэлжэ, баһал выставкэдэ хабаадалсаха эрхэ олоо бэлэй. Олон жэлдэ ажалдаа амжалта туйлажа, колхозойнгоо хонин ажалые хүгжөөхэ хэрэгтэ ехэ хүдэлмэри хэһэнэйнгээ түлөө нүхэр Мунконова БурАССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотануудаар хэдэн удаа шагнагдаһан байна.

Хонишон Һама-Сырен туйлаһан ажалаараа хэзээдэшье һанаагаа амардаггүй, өөрынгөө хүдэлмэриин дүй дүршэлые улам арьбадхахын түлөө үсэд шангаар ажаллана.

Мүнөө түрэл партиингаа XXI съездын шиидхэбэринүүдээр урмашан зоригжожо, байгша ондо хонидоо бүри һайнаар харууһалха, тобир тарганаар ондо оруулха, 100 эхэ хонин бүриһөө 150 хурьга заатагүй абахаар шиидэнхэй.

Д. Дугаров.

Жэшээтэ ажалаараа шалгарна

Мүнөө жэлэй саһа ехэтэй, үбһэ тэжээлэй дутамаг үбэлжэлгын үедэ Зэдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүү хонишод баян дүй дүршэлөө шадамараар хэрэглэн, даажа байһан хони, хурьгадайнгаа харууһа, тэжээлые зүбөөр эмхидхэжэ, тэдэнээ нэгэшье гарза хоролтогүйгөөр, тобир тарганаар ондо оруулжа байнхай.

Жэшээнь, эндэ 15 жэлэй туршада таһалгаряагүй ажаллажа байһан артелиин түрүү хонишон Данзан Цыдыповэй отарынхид энэ жэлэй үбэлжэлгые илангаяа эмхитэй һайнаар үнгэргэнэ. Нүхэр Д. Цыдыповэй мүнөө харууһалжа байһан 559 толгой эмэ түлгэ хонид тобир тарганууд, бултадаа апрель—май һарада хурьгалха юм.

КПСС-эй XXI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдээр урмашан зоригжоод, долоон жэлэй түсэбые уридшалан дүүргэхэ гэһэн бүгэдэ арадай мүрысөөндэ оролсожо, отарын хонишод байгша ондо 100 эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга абаха, хонин бүриһөө 2,5 килограмм нооһо хайшалха уялга абанхай.

— Иимэ саһа ехэтэй үбэлые түрүүшынхеэ үзэжэ байнабди. Зундаа, мүн намарай сагта эдинсэ ногоо элбэгтэй бэлшээридэ хонидоо ханамжатайгаар адуулжа, тэдэнээ шадал тамир һайнтай болгоһомнай, мүнөө ехэ туһатай байна, — гэжэ нүхэр Д. Цыдыпов хөөрэнэ.

Тэрэшэлэн эрье хонидой отарые ахалагша хонишон Цыдenжап Гынценов иигэжэ хөөрэнэ: «Ямаршье хүйтэн, саһатай үбэлжэлгые тобир тарганаар үнгэргэхэ гэбэл, намар зунай сагта уһалуури, бэлшээриень тааруулжа хонидоо тарюулха хэрэгтэй. Гансахан үбһэ зелёнкодо найдаа һаа, дулаан үбэлжэлгын үедэ бэрхэшээлдэ ородог гээшэ. Тиимэһээ жэлэй ямаршье сагта хонидые адуулха, бэлшээхэдээ һайса оролдохо шухала.

Нээрээшье тиимэ ха. Нүхэр Ц. Гынценовэй даадаг 998 толгой эрье хонид энэ үбэлжэлгын үедэ үбһэ, зелёнко багаар эдибэшье хүсэ шадалаа оройдоо табяагүй, зариманнинь бараг һайнууд заһандаа ондо орожо байнхай.

Мүнөө долоон жэлэй түрүүшын жэлдэ нүхэр Гынценовэй отарынхид эрье хонидоо һайнаар ондо оруулжа, тус бүринь шэгнүүрые дундажа зэргээр 50—60 килограмм, эрхим тарган болгохо, толгой бүриһөө 3,2 килограмм нооһо хайшалха зорилготойгоор ажаллана.

Дурсагдаһан колхозой дүй дүршэлтэй хонишод нүхэд Д. Цыдыпов, Ц. Гынценов гэгшэдэй эсэшэ сусашагүй оролдосото ажал хүдэлмэри бусадта жэшээ боломоор.

Б. Чагдуров.

Коммунизм байгуулгын теоретическэ асуудалнууд

КОЛХОЗУУДАЙ ЗӨӨРИИЕ БҮГЭДЭ АРАДАЙ ЗӨӨРИТЭЙ АДЛИ БОЛГОХО ТУХАЙ

Мүнөө Советскэ Союз коммунистическэ общество үргэн далайсатайгаар байгуулха шэнэ шатада ороод, дабшан ябана.

Энэ үедэ колхозууд болон кооперативуудай, мүн бүгэдэ арадай зөөриин саашадаа хүгжэжэ, адли болохо коммунистическэ байгуулалтын гол шухала асуудалнуудай нэгэн болонхой. КПСС-эй XXI съезд дээрэ нүхэр Н. С. Хрущевой хэһэн элидхэл соо энэ асуудал саашадаа научнаар тодорхойлогдоо.

Социалистическэ зөөриин хоёр формо болохо дурсагдаһан зөөринүүдэй хоорондоо дүтэлжэ, нэгэдэхэ ушар социалистическэ үйлэдбэриин харилсаануудые саашадань хүгжөөн һайжаруулха, мүн үйлэдбэрилгын хүсэнүүдэй ургалтые хурдадхаха, материальна болон ухаан бодолой баялигые элбэг дэлбэг болгохо хэрэгтэ шиидхэхы үүргэ дүүргэхэ байна.

I.

Социалистическэ зөөриин хоёр формын хоорондоо зүбөөр тааралдан хүгжэхэ асуудалда манай парти ехэ анхарал хандуулдаг юм.

Капиталистнууд болон помещигүүдэй зөөрние усадхаһанай, фабрика болон заводуудые, түмэр зам, банкнууд болон газарые, тэрэнэй баялигые арад нийтын болгоһоной ашаар бүгэдэ арадай зөөри бии болоо һэн. Саашадаа ороноо социалистическээр индустриализацилһанай үндэһэ һуури дээрэ мүлжэлгэһөө сүлөөрһэн совет хүнүүдэй шэн габьяата ажал хүдэлмэриин ашаар бүгэдэ арадай зөөри туйлай ехэ хэмжээгээр хүгжөөгдэнэ. Энэ зөөри социалистическэ ажахыда түрүү үүргэ дүүргэнэ.

Тиихэдэ ажалша таряашадай үмсын ажахынуудые һайн дураарнь социалистическээр хамтадхаһанай ашаар колхозууд болон кооперативуудай зөөри батадхагдаа һэн. Сэсэн мэргэн Ленинэй кооперативна түсэбые хүтэлбэри болгон, парти колхозуудые байгуулна. Таряашадай ажахынуудай үйлэдбэриин гол хэрэгсэлнүүд хамтадхагдана. Иигэжэ таряашадай үмсын зөөри хамтын болгогдоо һэн. Энээнэй ашаар бүгэдэ арадай зөөриин хоёрдохи формо — колхозууд болон кооперативуудай социалистическэ зөөри байгуулагдана.

Социалистическэ байгуулалтын үедэ социалистическэ бүгэдэ арадай, колхозууд болон кооперативуудай зөөри хоорондоо таһаршагүй холбоо барисаатайгаар хүгжэжэ, үйлэдбэриин шэнэ харилсаануудые һалбаран мандуулна.

Социалистическэ бүгэдэ арадай, кооперативууд болон колхозуудай зөөринүүд уг удхынгаа талаар нэгэн адли юм. Юуб гэхэдэ, тэдэнэр энгэй хүнүүдэй үмсын зөөри бэшэ, харин хамтын ажалай үндэһэ һуури дээрэ хүгжэжэ байһан, ажалша олониитын зөөри мүн. Гадна тэдэнэр хоюулаа хүнние хүнэй мүлжэхэ ябадалые огтолон усадхаа, бүхы ажалшадай аша туһада хүгжэнэ, социалистическэ үйлэдбэриие түсэбэй ёһоор, хурдан түргэнөөр хүгжөөхын үндэһэ һуури боложо үгэнэ. Эдэ хоёр зөөринүүд хэһэн ажалайнь зэргээр эд хэрэглэлэй зүйлнүүдые социалистическэ үйлэдбэриин бүхы ажалшадай дунда хубаарилха гуримые бэелүүлхын эшэ үндэһэн боложо үгэнэ.

Гэбэшье социалистическэ зөөриин эдэ хоёр формонуудай хоорондо илгаа бии юм. Ямар илгааб гэхэдэ, нэн түрүүн бүгэдэ арадай зөөри хадаа городууд болон хүдөө тосхонуудай бүхы ажалшадай туйлалта мүн. Теэд энэнь уг удхын, шиидхэхы илгаа бэшэ юм. Коммунистическэ байгуулалтада социалистическэ зөөриин хоёр формонуудай удха шэнжээрээ адли байһаниинь шиидхэхы удхашанартай. Юуб гэхэдэ, колхозойшье, мүн бүгэдэ арадайшье зөөри арадай аша туһада, коммунистическэ общество байгуулхын аша туһада хүгжэн һалбаржа байдаг.

Эгээл нимэһээ һүүлэй жэлнүүдтэ манай парти колхозууд болон кооперативуудай зөөрние саашадань хүгжөөн бэхижүүлхэ хэмжээ-ябуулгануудые эрид шууд бэелүүлһэн байна. Нэн түрүүн МТС-үүдые шэнэдхэн хубилгажа, колхозуудта техникэ худалдаа һэн. Энээнэй ашаар колхозууд газар болон техникээ һайнаар хэрэглэдэг болоо, ажалайнгаа бүтээсэ дээшэлүүлээ, мүн хүдөө ажахын продукциин өөрынь үнэ сэнгые доошолуулха һайн эрхэ нүхэсэлнүүд бии боложо үгөө.

Эдэ тон ехэ удхашанартай хэмжээ-ябуулганuудые бэелүүлхэ зуураа, колхозуудта техникэ худалдалга бүгэдэ арадай зөөриин удхашанарые һуладхаана гэһэн һанамжануудай баримтагүй байһаниие парти элирүүлээ. Колхозуудай зөөри бүгэдэ арадай зөөридэ харшаар хүгжэдэг бэшэ, харин эдэ хоёр зөөри социальна талаараа нэгэн адли удха шэнжэтэй юм.

Колхозно байгуулалтые бэхижүүлхэ талаар һүүлэй жэлнүүдтэ хэгдэһэн хэмжээнүүд колхозуудай болюу һайниие, ехэ арга боломжонуудыень хүсэд дүүрэн элирүүлээ.

Үйлэдбэриин харилсаануудай колхозно-кооперативна формо манай хүдөө ажахын үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые хүгжөөгөө, мүн саашадааше хүгжөөхэ. Тиихэдээ колхозуудай зөөри хубилангүй, тэрэ хэбээрээ байхагүй, бүгэдэ арадай зөөриһөө тэрэнэй илгаань хурсадахагүй, харин удаа дараалан үгы болохо ёһотой. Партиин XXI съездын резолюци дотор иигэжэ хэлэгдэнэ: «Коммунистическэ байгуулалтын үедэ колхозуудай үйлэдбэриин хамтаран нэгэдэлгын хэмжээн бүри дээшэлхэ, колхозууд болон кооперативуудай зөөри бүгэдэ арадай зөөритэй дүтэлэн нэгэдэхэ, тэдэнэй хоорондохи илгаань үгы боложо байха юм».

Ерээдүй сагта социалистическэ зөөриин хоёр формонууд заатагүй ниилэн нэгэдэхэ юм гэжэ манай парти һургадаг. Теэд энэ хадаа колхоз болон кооперативуудай зөөриие бүгэдэ арадай зөөри болотор хүгжөөхын ашаар туйлагдаха юм. Энэ хэрэгтэ социалистическэ гүрэнэй зүгһөө туһаламжа болон дэмжэлгэ шиидхэхы удхашанартай байха.

Ерээдүйн сагта социалистическэ зөөриин хоёр формын ниилэн нэгэдэхэ ябадал удаа дараалан, үйлэдбэрилгын хүсэнүүдэй хүгжэн ургаха бүри бэлдэгдэжэ байха зэргэтэй. Энээниие захиралта, заабариин ёһоор түргэдхэжэ болохогүй. Социалистическэ зөөриин али нэгэн формо, мүн үйлэдбэриин харилсаанууд үйлэдбэрилгын хүсэнүүдэй урган хүгжэхэдэ лэ бии боложо, саашадаа хүгжэдэг юм. Үйлэдбэрилгын хүсэнүүдэй ургалтын ехэ хубилалтанууд үйлэдбэриин харилсаануудые хубилгадаг. Юуб гэхэдэ, үйлэдбэриин харилсаанууд хадаа үйлэдбэрилгын хүсэнүүдэй хүгжэлтэһөө сэхэ дулдыдадаг бшуу.

II.

Мүнөө үедэ манай орондо коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулагдажа байна. Энэ зорилгын эрилтын ёһоор үйлэдбэрилгын хүсэнүүд урган хүгжэнэ. Гэхэтэй хамта, колхозуудай үйлэдбэри бүри ехээр хамтаран нэгэдэжэ, колхозууд болон кооперативуудай зөөри бүгэдэ арадай зөөритэй адли болохо гол шэглэлнүүдынь элирэн тодороо.

Колхозно үйлэдбэриин саашанхи хүгжэлтын, бүгэдэ арадай зөөритэй колхозууд болон кооперативуудай зөөриие дүтэлүүлэн нэгэдүүлхэ хэрэгэй экономическа үндэһэ һууринь колхозуудай хубаагдадаггүй фонд болоно. Энэ фонд саг ургэлжэ хүгжэжэ, шэнжэ шанараараа билжа байдаг юм. Хубаагдадаггүй фонд бүхы [illegible] арадай эдэбхитэй хабаадалгатайгаар, социалистическэ гүрэнэй зүгһөө материальна болон эмхидхэлэй туйлай ехэ туһаламжын ашаар [illegible] гуулагдана. Колхозно байгуулалта эмхидхэгдэһэнһээ хойшо хубаагдадаггүй фонд тон ехээр ургаа. 19[illegible] ондо энэ фонд 4,7 миллиард түхэриг байгаа һаа, 1957 ондо 102 миллиард түхэриг хүрөө.

Хубаагдадаггүй фонд тоогойнь талаар ургахаһаа гадна, шанарайнгаа талаар ехэ хубилаа. Колхозной хүдэлөөнэй эхин шатада хүдөө ажахын артельнүүд мори унаа, анзаан борной болон ажахын жэжэ барилганuудтай байгаа юм. Мүнөө олон колхозууд хүдөө ажахын мүнөө үеын шэнэ машинануудтай, зэмсэг болон двигательнүүдтэй, автомашина болон электростанцинуудтай, [illegible] нэ техникээр зэбсэгжэһэн механизированнэ фермэ болон туһалха [illegible] риин ажахынуудтай, үйлэдбэриин [illegible] культурно-ажаһуудалай һайн [illegible] рилгануудтай, олон жэлэй ургамал таридаг ажахынууд болонхой.

Хүдөө ажахын үйлэдбэриие [illegible] хүгжөөгөөд, колхозуудай олзо [illegible] дыень ехэ болгоһон ушар колхоз хоорондын электростанцинуудай уһалууриин каналнуудые, уһа [illegible] тоохо барилгануудые, харгы, [illegible] гуули болон больницануудые [illegible] тын хүсөөр бариха ябадалые ургаахөө. Тиимэ дээрэһээ ганса артелиин хүсөөр дабагдахагүй зорилгонуудай шиидхэхын тула олон колхоз өөһэдынгөө хүсэ нэгэдүүлжэ, бү[illegible]

...ахарай свёклын баян ургаса яажа туйлагдааб

Бичурын аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозойхидой дүй дүршэлһөө

...чурын аймагай Калининай нэ... ...жэтэ колхозойхид жэл бүри са... ...свёклын бараг һайн ...аса абадаг болонхой. Нё... ...тус колхоз свёклынгоо ...тарилгаһаа дунда зэргээр ...центнер ургаса хуряагаа. ...хамта 13.622 центнер ...гүрэндөө тушаажа, ургасаяа ...орходоо 3 мян... ...центнерээр ехэдхээ. Мүн тэ... ...олзо доходшье ехээр аба... ...болоо. Жэшээлхэдэ, нёдондо ...свёкло тушаалга, худал... ...440 мянган түхэриг мүн... ...олзо, 107 центнер элһэн сахар, ...центнер жом абаа һэн.

...свёкло ургуулагшадай ...хүдэлмэриин баян дүй дүр... ...тухай доро хэлэгдэнэ.

СВЁКЛО ЯМАР ГАЗАРТА ТАРИГДАНАБ

...колхозойхид свёклоёо үрэ... ...зөөлэн шоройтой, тэгшэ ...уһалагдадаг газарта таридаг ...Свёкло тариха газар жэл бүри ...байдаг. Эндэ 1956 он... ...хойшо свёкло тарилгаар тусхай ...оборот эмхидхэгдэһэн байна. ...пар дээрэ сахарай свёкло, ...тарягдана. Энэ ямар ...гэбэл, жэшээлхэдэ, урда ...кукуруза тариһан газарта ...хабарынь свёкло тарижа ур... ...намартаа пар болгожо ха... ...байха юм. Тиигэжэ нёдондо ...тариһан газарта байгша ...сахарай свёкло тариха байна. ...үнгэрөөшэ намар пар болго... ...халагданхай.

...байхаһаа эхилээд, эндэхид ...поли дээрэ ажаллана. ...звено бүхэн өөһэ... ...участогууд дээрэ наг шэбхэ ...байнхай. Тарилгын эхилтэр ...бүхы поли дээрэ гектарай ...зэргээр 35 тонно наг шэбхэ ...хараалагдана. Эндэ ар... ...шэбхэ ашаха, зөөхэ, буулгаха ...сүм оньһожоруулагдан... ...Гадна колхоздо хуушан, һайса ...шэбхэ шорой элбэгээр ...Шэбхээ тусхай ма... ...трактораар зөөжэ, үдэртөө ...тонно гаргана. Арте... ...дүршэл ехэтэй свёклошод нү... ...Ф. Гаврилова, П. Павлова гэг... ...звеногойхид тус тустаа 400— ...тонно наг шэбхэ өөһэд өөһэ... ...участок дээрэ зөөжэ гарган...

...газарайнгаа гэдэхэтэй ...свёклын поли дээрэ эртын ...хэдэг юм. Зөөгдэһэн бү... ...шэбхэнь тарилгын газарта ...жэгдэлэн тараагдана. ...поли дээрэ гаргагдаһан ар... ...һолоомо холисотой һай... ...байбалынь, тэрэ... ...халаадаг. Тарилгын ...7 хоногой туршада газа... ...уһална. Удаань тэрэнээ ...сантиметр гүнзэгыгөөр ха... ...хойноһоонь борнойлоод, мүн ...бревнонуудые шэрэжэ, ...хүрьһэ жэгдэрүүлдэг...

СВЁКЛО КВАДРАТНО-ГНЕЗДОВОЙ АРГААР ТАРИХА ТУХАЙ

...нёдондо жэлһээ эхилээд ...арга хэрэглэжэ захалаа. ...хамта 110 гектарта свёк... ...тарягдажа, тэрэнэйнь 77 гекта... ...квадратно-гнездовой аргаар ...һэн. Энэ аргын үлүү һайн ...үнгэрһэн жэлэй дүр... ...дүршэлээ. Свёклын поли дээрэ ...зурууд хоорондын элдүү... ...оньһожоруулагдаһан аргаар хэгдээ. Гадна ажалайнь гаргашашье һураггүй бага болоһон байна. Жэшээлхэдэ, урдань миил юрын аргаар тарижа, ряд хоорондохи элдүүрилгэ хэхэ, ургасын шорой зөөлэрүүлхэ, мүн үлүү эшэ, набшыень ходолжо хаяха, буртаг үбһыень үгы хэхэ гэхэ мэтэ хүдэлмэриие гараар хэдэг байгаа. Тиихэдээ гектар газарта нэгэ хүн 15—16 үдэр хүдэлмэрилдэг һэн. Харин мүнөө зурууд хоорондын элдүүрилгые машина, трактораар хэжэ, ажалынь хоёр дахин түргэдхэгдөө.

Эндэ свёклые май һарын 15-һаа хойшо тарижа эхилнэ. Энэ үедэ газарай хүрьһэн һайса гэдэжэ, дулаасаһан байдаг. Нёдондо жэлдэ бүхы свёклоёо 5 үдэрэй турша соо тарижа дүүргээ юм. Свёклын үрэһэн гранозан хороор хородогдожо, тарихаһаа хоёр хоног урид уһанда дэбтээгдэдэг. Колхоздо «КДП-35» тракторта шэрүүлхэ «СК-18» маркын 3 сеялкэ бии. Гектар газарта 32 килограмм үрэһэн, 4—5 сантиметр гүнзэгыдэ тарягдана. Тэрэшэлэн тарилгын үедэ газарта минеральна утэгжүүлгэ һайса хэгдэнэ.

УРГАСА ХАРУУҺАЛГА ТУХАЙ

Свёклын эшын газарһаа бултайжа эхилхэһээнь хойшо, хуряажа абаха хүрэтэрынь ханалгатай һайн харууһан хэрэгтэй байһаниинь мэдээжэ. Свёклын эшэнүүдэй газарһаа өөдэ бултайгаад байхада, «КРН-4,2» маркын тракторай культиватораар 3—4 үдэрэй туршада ургасынь шоройе зөөлэрүүлнэ. Тиигээд свёклынгоо эшын һалаа, набшаһатай болохолоор тэрэнииень шэнгэрүүлжэ, үлүү эшэ, набшые ходолжо хаядаг. Удаань, 8—10 хоноод, ургасаяа дахин һайса шалгажа, үлүү гараһан ургамалай байгаа һаа, түүжэ хаяад, зундаа культиватораар үшөө 2—3 дахин зурууд хоорондын элдүүрилгэ хэнэ.

Илангаяа бороо хура багатай, гандуу жэлдэ свёклын ургасые элдэб хорхой шумуул ехээр гэмтээдэг гээшэ. Тиимэһээ тэрээнтэй эртээнһээ тэмсэхэ хэрэгтэй. Свёклын ургасада хорхой шумуулнуудай бии болоо һаань, «ДДТ» гэжэ гексахлоран хоро поли дээгүүр сасадаг юм.

Мүнөө жэлдэ свёклын бүхы поли дээрэ квадратно-гнездовой аргаар тарилга хэгдэхэ байна. Культиватораар зурууд хоорондын элдүүрилгэ мүн лэ 2—3 дахин үнгэргэгдэхэ юм. Тиихэдэ ургасада 2 дахин нэмэлтэ тэжээл болгон минеральна утэгжүүлгэ оруулагдаха. Гадна июнь һара соо газарынь һайса уһалагдаха. Мүнөө Алташа гол дээрэ уһа хааха тусхай хаалта баригдаад байнхай.

УРГАСА ХУРЯАЛГА ТУХАЙ

Артелиинхид нёдондо жэлдэ свёклынгоо ургаса сентябриин 20-һоо хуряажа эхилээ һэн. Хуряалгын үедэ «СКЕМ-3» маркын комбайнуудые «КДП-35» тракторта шагтагалжа, үдэртөө нэгэ комбайнаар 4—5 гектар хуряадаг байба. Комбайнай бункерһаа гараһан свёкло һайса сэбэрлэгдэжэ тушаагдана. Сахарай свёкло «ПСА-50» маркын тусхай машинаар автомашинын кузовта ашагдажа, заводто тушаагдана.

Свёкло ургуулагшад ажалай түлөөһэ ехээр абадаг болонхой. Жэшээнь, свёклошод даажа абаһан полиһоо гектарай 100 центнер ургаса абаа һаа, центнер бүриин 2 ажалта үдэр, 2 түхэриг мүнгэ абадаг юм. Хэрбээ 100 центнерһээ дээшэ ургаса абаһан хүнүүд 2,5 ажалта үдэр, 3 түхэриг мүнгэ абаха ушартай. Тэрээнһээ гадна, звеногой гэшүүдтэ ажалта үдэртэнь элһэн сахар хубаагдана. Нёдондо хамта 82 центнер сахар тэдэнэртэ хубаарилагдаһан байна. Колхозой зарим свёклошод 2 центнер хүрэтэр сахар хубааридаа абаа һэн.

Байгша ондо колхоз 140 гектарта свёкло тариха юм. Свёкло ургуулагшад энэ жэлдэ 21 мянган центнер свёкло гүрэндэ тушааха, гектар бүриһөө 150 центнерһээ доошо бэшэ ургаса абахаар шиидээ. Тиихэдэ эндэхи бэрхэ түрүү свёклошод нүхэд Ф. Гаврилова, П. Павлова гэгшэдэй даадаг звенонууд га бүриһөө 250—260 центнер ургаса хуряаха уялгануудые абанхай.

Колхозойхид ерэхэ долоон жэлдэ, 1965 он болотор свёклынго ургасые гектарай 300 центнер хүрэтэр үргэхэ гэхэ гү, али хамта 45 мянган центнер свёкло абадаг болохоор хараална. Энэ зорилгоёо амжалтатайгаар бэелүүлжэ шадахашье байна.

М. Чимитов,
Т. Гармаев.

Бичурын аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозойхид нёдондо жэл свёклын баян ургаса хуряагаа юм. **Зураг дээрэ:** колхозой свёкло ургуулагшад тарилгын урда тэд поли дээрээ ажаллажа байна. (1958 оной хабар абтаһан фото).

Т. Гармаевай фото.

БЭЛИГТЭЙ УРАН ЗОХЁОЛШО

(Ж. Б. Балданжабоной түрэһөөр 50 наһанай ойдо)

Аглаг тунга дайдада алтан анзаһа зүдхэлсэжэ, Бурядай совет үеын уран зохёолдо эхи табилсагшадай нэгэн Жамьян Балданович Балданжабон 50 наһа хүрэбэ. Тэрэнэй «һурагшадта» гэһэн түрүүшынь шүлэг 1926 ондо «Залуу малшан» гэжэ газетэдэ гараа бэлэй. Тэрээнһээ хойшо поэдэй шүлэгүүд «Бурят-Монголой үнэн» газетэдэ, «Тэмсэлэй шэмэг», «Бата зам», «Эрдэм ба шажан» журналнуудта хойно хойноһоо хэблэгдэдэг болоо һэн.

Тэрэ үеын поэдүүдэй бэшэһэн шүлэгүүдые мүнөөнэй зарим нүхэд мүнөөнэй нюдөөр хараад, шамарладагшье байжа магад даа. Теэд тэдэнэр «саг сагаараа байдаггүй, сахилза хүхөөрөө һуудаггүй» гэһэн арадай сэсэн үгые ойшоогоогүй дээрэһээ тиигэнэ бшуу. Үнэндөө хадаа, бурят арадай түрэлхи хэлэн дээрээ һаяхан хэблэлтэй болоод байха үедэ бэшэгдэһэн шүлэгүүд мүнөөнэй заримашуулай һанахада хэды «ахирхануудшье» һаа, тэрэ сагай уншагшадта юунһээшье үнэтэйгөөр, юунһээшье һайханаар һанагдажа, тэдэниие шэнэ үзэл сурталаар хүмүүжүүлдэг, шэн габьяата ажалда зоригжуулдаг байгаа. Жамьян Балданжабон тэрэ үедэ эгээл тиимэ хүсэтэй, далитай шүлэгүүдые бэшэдэг бэлэй.

Тэрээнһээ хойшо уран зохёолшо мүнөө хүрэтэр Эхэ орондоо, түрэл

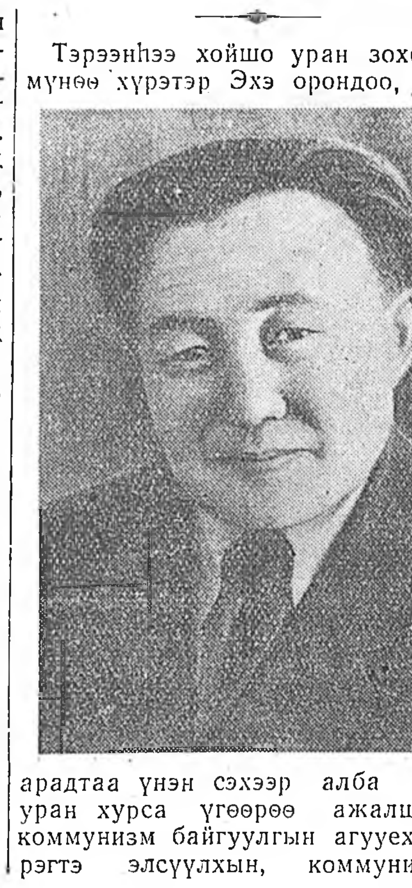

арадтаа үнэн сэхээр алба хэжэ, уран хурса үгөөрөө ажалшадые коммунизм байгуулгын агуу ехэ хэрэгтэ элсүүлхын, коммунизмын үзэл сурталаар хүмүүжүүлхын тулада бүхы бэлиг шадабаряа зорюулна.

Түрүүшынгээ шүлэг бэшэһэнһээ хойшо «Паровоз хуугайлна» гэһэн роман дүүргэтэрээ, гушаад шахуу жэлэй туршада, Жамьян Балданжабон уран зохёолшын арюун замаар ябажа ерээ, арадай домогто баатар Аригуун Бүүбэйе амидыруулжа, «гарыень ганзагада, хүлыень дүрөөдэ» хүргөө. Тиин мүнөө «Бүргэд» гэһэн ехэ зохёол соонь «үнэн бэеэ бэелһэн, үнэгэн малгайгаа үмдэһэн» Аригуун Бүүбэй Ага Хорёор, Алайр Боохоноор, Түнхэн Закаменаар, Түгнэ Сэлэнгээр айлшалжа, түрэл арадайнгаа сэсэн мэргэниие, сэбэр арюуниие харуулжа ябана. Жамьян Балданжабоной энэ зохёолынь Чита хотодо ород хэлэн дээрэ, Улаан Баатар хотодо монгол хэлэн дээрэ хэблэгдэнхэй.

Жамьян Балданович уран бэлигэйнгээ түлэг һалбаран сэсэглэжэ байһан үедэ таби наһанайнгаа алдарта ойе угтаба. Манай орон дотор коммунизм байгуулха агуу ехэ хэрэгэй нэрэ түрэдэ хүрэмэ зохёолнуудые саашадаа бэшэхэ байха гэжэ найданабди.

Ш. Нимбуев.

Ж. Балданжабон

Ильичын гууриһан дороһоо

Газаа һалхин шуухирна,
галзуурһан юумэдэл.
Газар тэнгэри хоёр
ганиралдана гээшэ гү?
Сонхо тоншоно,
оруулагты гэһэндэл,
Соолын*) хажууда
дулаасаһуу гэнэ гү?
Лаампын гэрэл
бүрүүлхэн байна...
Гэбэшье,
Владимир Ильич
һууна столдоо,
бэшэнэ**)
Ильичын
гууриһан дороһоо
зурылдана
мүрнүүд,
Илалтаар,
тэмсэлээр
яларна
ошонууд.
Эршэмтэй дабхигты,—
гэнэ,—
революционернүүд,
урагшаа!
Ээрхэг капитализмые
эбдэгты,
унагаагты
бушуу!
Эндэһээ,
Ильичын
энэ стол дээрэһээ...
хурсаар
Революциин
эритэ мэсэ
дабтагдаа һэн батаар.

*) Сооло—пеэшэн.

**) В. И. Ленин, Шушенское гэжэ тосхондо сүлэлгэдэ байхадаа, 1898—1899 онуудта «Россида капитализмын хүгжэлтэ», «Ородой социал-демократуудай зорилгонууд» ба партиин программын проект зохёон бэшэһэн байна.

Танил нүхэрэйнгөө табин наһанай ойдо

Баруун Хужартай нютагта,
Баян Сагаанай баруун хойно
Борсогор харахан буусын үбэртэ
Бишыхан шарахан һэеы гэртэй
Балданжабтан байгша бэлэй.
Эсэгынгээ эмээл дархалхада,
Эжынгээ үнеэ һаахада,
Бүхэтэр хуһа үргэлсөөд,
Бүдэржэ унан алдажа,
Тугалай эбэртэ түлхюулээд,
Торожо, тэмтэржэ ябагша бэлэйш.

***

Совет засагай тогтоходо,
Соёл культурын дэлгэрхэдэ,
А үзэг абадаа заалганхай,
Арба тоо мэдэхэ болонхой
Һургуулида ерээд бидэнтээ
Һуулсаа бэлэйш партада.
Танилсаһан тэрэ сагһаа хойшо
Таби хүрэтэрөө ябаһыешни
Тобшолон хэлэхэ болоо һаа:
Пионер, комсомол, коммунистын
Арюун замаар алхалалсааш,
Арадай хэрэгтэ жүдхэлсөөш.
Адагалиг Шандали хеёртоо
Артель, коммуна тогтоолсоош.
Ага бурят нютагтаа
Адуу малынь үдхэлсөөш.
Хори, Яруна нютагтаа
Колхоз, совхоз тогтоолсоош.
Хүдөө тала нютагтаа
Хони, үхэр үдхэлсөөш.
Хүбшэ тайга хүдэлгэжэ,
Хүдэлмэришэдэй гуламта барилсааш.
Бүхэ паровоз бүтээдэг
«Бурядай гигант» бодхолсоош.
Гэгээрэл, болбосорол эрхилжэ,
Газетэ, номуудые гаргалсааш.
Бурят совет литературын
Булагай эхин бололсоош.
Жабхаланта баатар арадайнгаа
Жаргалта һайхан байдалые
Жадатай буугаар хамгаалжа,
Жагсаалда бэлэн ябалсааш.
Эхэ һайхан оронойнгоо
Эрхэ сүлөө түгэлдэр
Энхэ амгалан байдалай
Эхин һуури табилсааш!

***

Хүн бүхэнэй хүлеэдэг
Коммунизмын үргэн харгыда
Хүрэжэ ерэһэн үедэ
Хүндэтэ нүхэр, Жамьян, шинии
Табин наһые угтабабди,
Танил нүхэдшни сугларбабди.
Үбгэд, хүгшэд түрүүтэй
Үетэн нүхэдшни бүгэдөөрөө
Үгэ юрөөлөө хэлэбэ:
Арад зоной хэрэгтэ
Ажал хүдэлмэриш арьбажаг!
Бэшэһэн уран зохёолшни,
Бэлигэй дээжэ бололсог!
Булад хатуу гууриһанһааш
Булагай уһан бурьялжа,
Бурят зоной хүсэлые
Бүри ехээр бадаруулаг!
Суута Совет оронойнгоо
Соло алдарые мандуулаг!
Үрэ хүүгэдээр тэгшэ
Үндэр наһа наһалжа,
Үни удаан жаргаарай!
Баруун гарыш баринаб,
Баярай ёһоор амаршалнаб.

Д. Мижидон.

Мунииха Ябжановай муухай ааша

Мүнгэн дуулгата Саянай хаяада, мүшэтэ огторгой доро дууран байһан Шулуута тосхониие һүниин сууряанда эхэнэр хүнэй шуухирса хашхарха абяан һэрюулжэрхибэ:

— Абарыт, абарыт, алажа байнал...

Энэмнай «Нэгэтэ һүни» гэдэг Хоца Намсараевай повестьһоо абтаһан хэһэг бэшэ, харанхы мунхагай ошон ошожо байһан, хубисхалай ошоор этэрэгдэжэ байһан тэрэ сагташье болоһон ушар бэшэ, харин мүнөө Түнхэнэй аймагай «Путь коммунизма» колхозой хоёрдохи комплексно бригадада болоһон ушар, дуулдаһан абяан лэ. Эхэнэрынь холшоо залуухан Холхойн Ханда бэшэ, колхозой гэшүүн Дулма Бадмаевна Шагланова. Харин эдэ бүгэдые эрхилһэн эрэнь нюдарган баянай залхуу зантагар хүбүүн бэшэ, харин хаарташа, архиншаараа хамагта суурхаһан, ямаршье ажал хэнгүй ябадаг Ябжанов Лубсан Мункоевич гээшэ.

Саашадаа ямаршье уран зохёол соо бэшэгдээгүй, үльгэр түүхэдэ дуулдаагүй үйлэ болоо юм. Һүтэй сай уухам гэжэ һүниин тэгэндэ айлда ороһон Ябжанов аманай халуунда дашуураад:

— Архи таби,— гэжэ тэрэ гэнэн Дулма Бадмаевнае зандарба ха.

— Архи хаанаһаа олохобиб,—гэжэ айһан Дулмын абяа гарахада, галзуурһан Ябжанов гам хайрагүйгөөр үһэнһөөнь татаад, үүдэ, хана үбшэнтэй шангаар мүргүүлжэ эхилбэ. Эгээл энэ үедэ Саянай хормойдо дуураһан Шулуута тосхон дээгүүр:

— Абарыт, абарыт, алабал,— гэһэн эхэнэр хүнэй абяан зэдэлбэ. Хэтэрһэн Ябжанов хэһэн хэрэгэйнгээ мүр улые арилгахын тула мүнөөхи Дулма Шаглановагаа баалан байжа хубсалуулаад, Эрхүү мүрэнэй эрье руу шэрэжэ:

— Намайе ши хоблохош, наһа үеэрни түрмэдэ һуулгахаш, шинии тиигэхэгүйн тула уһанда шэнгээжэрхихэеэ ябанаб,— гэээд Ябжанов бардам дорюунаар баһан мэдүүлбэ.

Дулма Шагланова бэрхэтэй сагай ерэхэдэ бии бүхы хүсэеэ эршэлэн, бэеэ абаржа, аза болоходоо Ябжановай яһалиг гарнуудһаа гэнтэ мултаран гүйшэбэ ха.

Иигэжэ нэгэ совет хүнэй эми наһан «хилгааһан дээрэхэнэ тэнсэжэ байтараа» абарагдаа юм.

— Абарыт, абарыт, алажа байнал,— гэһэн зэбүүрхэмэ абяанай баһал нэгэ тээ зэдэлшоогүйдэ тэрэ хүнэй түүхэ намтар, ушаралта ябадалнуудые Түнхэнэй милициин зүгһөө һонирхохоор болоо бэшэ гү?

Д. Бальжанов.

Таримал модонуудаа гамнадаг болоё

Городой үйлсэнүүдээр ябахада гэмтээгдэжэ, хуха нуга дарагдажа унашаһан таримал модонууд харагдадаг. Энэ хадаа зарим нэгэн һэшхэлгүй хүнүүдэйл хэһэн хэрэг. Мүн барилгын хэгдэхэ дүтэ газарнуудта таримал модод хайра гамгүйгөөр гэмтээгдэдэг гээшэ.

Тэрэшэлэн Свобода үйлсэдэхи столовын газаагуур таригдаһан модонуудые автобус жолоодогшод машинаяа газаань байлгахадаа, олоорнь гэмтээгээ.

Таримал модоной хүнэй бэедэ аша туһатай байһаниинь мэдээжэ ха юм. Тиимэһээ тэдэниие зүбөөр, һайнаар харууһалха хэрэгтэй. Хүн бүхэн таримал модые гамнаха ёһотой. Тэдэниие эбдэхэ, хухалха, гэмтээхэ ябадалтай эрид шууд тэмсэхэ шухала.

Н. Рыжков.

...удхашанартай барилгануу... ...бодхоожо байна. Эдэ бүгэдэнь ...кооперативуудай зөөри бай... ...һаа, бүгэдэ арадай зөөри бо... ...гран хүгжэхэ зүйлнүүдые бэе... ...шэнгээнэ, коммунизмын хүг... ...экономическа харилсаануу... ...орохо ябадалые тодор...

...үйлэдбэрилгын хүсэнүүдэй хүг... ...бүри колхозуудай үйлэдбэ... ...эд хэрэгсэлнүүд бүри ехээр ...нэгэдэнэ. Хубаагдадаггүй ...хүгжэн ургахада, тэрэнэй ...шанараараа хубилхадань ...үйлэдбэридэхи ажалай ...хубилна. Бар хүсэнэй ажал ...сагай машина болон меха... ...туһаламжаар хэгдэдэг ...байна. 1957 ондо колхо... ...газар хахалха хүдэлмэриин ...процентнь, намарай пар хахалал... ...процентээр, орооһото куль... ...тарилга—96 процент ...механизировалэгдэһэн ...Мал ажалай хүдэлмэри жэл ...бүри үргэнөөр оньһожоруу... ...Тэрэшэлэн овощь, хар... ...үйлэдбэрилхэ болон бусад ...хүдэлмэринүүд оньһон аргаар ...боложо байнхай. Энээнтэй ...хүдөө ажахын ажалые инду... ...ажалай түхэл шэнжэтэй ...хэрэг бэелүүлэгдэжэ байна.

...хэрэглэгдэжэ эхилһэн долоон ...колхозой үйлэдбэрилгын хү... ...горьтойгоор ургаха. Хүдөө ...үйлэдбэридэ туйлай ехэ ...зөөри һомологдохонь. Тиин ...хубаагдадаггүй фонд тон ехээр ур... ...колхозууд болон коопераги... ...зөөри бүгэдэ арадай зөөри... ...ойртуулагдан, хүгжэн һалбарха ...Колхозууд болон кооперативуудай зөөриин хамтаран нэгэдэлгэдэ бүгэдэ арадай зөөри шиидхэхы үүргэ дүүргэхэ байна. Социалистическэ индустри өөрынгөө хүгжэлтэдэ тон ехэ амжалта туйлажа, хүдөө ажахын бүхы гол шухала хүдэлмэриие оньһожоруулха арга боломжо олгоо.

Тиимэ дээрэһээ хүдөө ажахын машина бүтээдэг үйлэдбэриие саашадань хүгжөөжэ, хубаагдадаггүй фондые бүри ехэ болгожо, газар таряалангай талаар коммунизмын шухала хэрэгтэй материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулагдаха, үйлэдбэриин харилсаануудай колхозно-кооперативна формо бүри һайжарха юм.

Саашань. Колхозуудай үйлэдбэриие бүри ехээр хамтадхан нэгэдэлгэ колхознигуудай үмсын ажахыда ехэ хубилалта хэхэ байна. Мүнөө үедэ колхознигуудай эрилтын ехэнхи хубиие тэдэнэй хубиин, туһалбариин ажахы хангана. Ойрын жэлнүүдтэ хамтаран нэгэдэхэ һалбаринууд гэхэдэ мал ажал, хартаабха болон овощь тарилга болоно. Колхознигуудай туһалбариин ажахын үүргын һуларжа байһаниинь элитэ болонхой.

Экономическа талаараа хүсэтэй колхозууд мүнөөнһөө хартаабхаар, овощь болон һүөөр колхознигуудайнгаа эрилтые бүри ехэ хэмжээгээр хангадаг боложо эхилээ. Ниитынгээ үйлэдбэриие һайнаар хүгжөөжэ, бар хүсөөрөө эрхилдэг, аша үрэ багатай туһалбариин ажахыгаа орхёо һаань, колхознигуудта олзотой юм гэжэ эдэ колхозуудай дүй дүршэл харуулна. Тиибэшье энэ хэрэгтэ ямаршье захиралта байха ёһогүй. Имагтал ниитын ажахын хүгжэлтэһөө эшэ үндэһэлэн, ажалай бүтээсын горьтойгоор дээшэлхэдэ, мүн һайн дураарнь болоо һаа, колхознигуудай туһалбариин ажахы өөрынгөө удхашанарые удаа дараалан гээжэ болохо юм.

Колхознигуудые, илангаяа хүдөөгэй эхэнэрнүүдые гэр бүлын ашаг багатай ажалһаа сүлөөлхэ эрилтэ табигдана, мүн тиихэ арга боломжошье байгуулагдажа байна.

Долоон жэлэй туршада хүдөө ажахын үйлэдбэрилгын хүсэнүүдэй һүр хүсэтэйгөөр хүгжэхэтэй хамта, туһалбариин, гэрэй ажахы горьтойхоноор һуладаха, тиихын хажуугаар колхозуудай үйлэдбэри бүри ехээр хамтаран нэгэдэхэ юм.

Коммунистическэ байгуулалтын мүнөө сагай эрхэ байдалда колхоз хоорондын үйлэдбэриин холбоо барисаанууд, олон янзын харилсан туһалалсалга үргэнөөр дэлгэрнэ. Эдэ экономическа ушар хэрэгүүд колхозуудай үйлэдбэриин хамтаран нэгэдэлгые түргэдхэнэ гээшэ.

Гадна хүдөө ажахые электрын хүсөөр зэбсэгжүүлхэ, үйлэдбэридэ механизм болон автоматикын хүсэнэй үргэнөөр нэбтэрхэдэ, колхозой үйлэдбэриин эд хэрэгсэлнүүд гүрэнэй, бүгэдэ арадай зөөритэй нэгэдэн ниилэхэнь бүри үргэдэхэ, тиихэдэ хүдөө ажахын ажал индустриальна ажалай шэнжэтэй боложо байха.

Электрын хүсые хүдөө ажахыда үргэнөөр нэбтэрүүлгэ туйлай ехэ аша туһатай: хүдөө ажахын үйлэдбэриин техническэ хэмжээнь, культурань эрид дээшэлхэ, ажалай бүтээсэ ургаха юм.

Долоон жэлэй туршада колхозой үйлэдбэриие электрификацилга гүрэнэй, мүн колхозуудай хүсөөр бэелүүлэгдэхэнь элитэ. Тиимэһээ колхозуудай үйлэдбэри хамтаран нэгэдэжэ, колхозно-кооперативна зөөри бүгэдэ арадай зөөритэй тусхайтаар ниилэжэ эхилхэ гэжэ тодорхойлогдоно. Иимэ экономическа ушар хэрэгэй хүгжэхэ бүри, ерээдүй сагта социалистическэ зөөриин хоёр формын коммунистическэ нэгэ зөөри боложо хүгжэхын һайн эрхэ нүхэсэлнүүд байгуулагдаха байна.

Хүдөө ажахын үйлэдбэриин хурдан түргэнөөр хүгжэһэнэй үндэһэ һуури дээрэ хүдөөгэй хүн зоной культурна ажаһуудалай эрхэ байдал улам һайжарха. Коммунистическэ общество үргэн далайсатайгаар байгуулха үедэ манай хүдөө тосхониие город шэнги нютагууд болгохо зорилго хүсэд дүүрэн бэелүүлэгдэхэнь лабтай.

***

Колхозуудай болон бүгэдэ арадай зөөриие адли болгохо тухай партиин шэнжэлэн тодорхойлһон асуудал теоретическэ, мүн бодото ажабайдалда тон ехэ удхашанартай. Колхозно-кооперативна зөөриие гүрэнэй зөөритэй нэгэдүүлэн, бүгэдэ арадай зөөри болгохо хэрэг юрын эмхидхэлэй-ажахын хэмжээ ябуулга бэшэ, харин город болон хүдөө тосхоной хоорондохи илгаае усадхан дабаха асуудалые шиидхэхэ хэрэг мүн. Энэ асари ехэ зорилгые бэелүүлхын тула манай ороной колхозно таряашад, бүхы ажалшад горьтой ехэ хүсэл оролдолго гаргаха зэргэтэй.

А. КОРЯГИН,
Экономическа наукануудай кандидат.

Бурядай хүдөө ажахын техникумдэ

Залуу мэргэжэлтэд

Долоон жэл соо тусхай дунда, дээдэ эрдэмтэй мэргэжэлтэдые бэлэдхэжэ гаргаха гэһэн зорилго КПСС-эй XXI съезд дээрэ нүхэр Н. С. Хрущёвой хэһэн элидхэл дотор табигдаһан байна.

Коммунистическэ партиингаа заабари дүүргэлтэ болгон, Бурядай хүдөө ажахын техникум съездын һүүлхэнээр 103 дунда эрдэмтэй мэргэжэлтэдые бэлэдхэн гаргаба. Тэдэнэй дунда ветеринарна 48 мэргэжэлтэд, 27 зоотехник, 28 агроном оролсоно.

Гүрэнэй шалгалта ехэ эмхитэйгээр үнгэрөө. Олохон хүн «эрхим» гэһэн сэгнэлтэтэйгээр һургууляа дүүргэбэ. Жэшээнь, Иван Говенько, Мария Алексеева, Сидор Ткачев, Валентина Ищенко, Валентина Ключерова, Клавдия Маслова, Валентина Овчинникова, Мария Парыгина гэгшэд эрхим һайнаар һуража гарабад.

Һургуули дүүргэһэн залуу мэргэжэлтэд республикынгаа колхоз, совхозуудта ошожо хүдэлхэ болонхой.

Зураг дээрэ: һургуулиие эрхим сэгнэлтэтэйгээр дүүргэгшэд.

А. Егоров.
Л. Хайдуровай фото.

Хабар боложо эхилбэ

(Фенологой тэмдэглэл)

Март һара манай республикын газар дайда дээрэ хабарай түрүүшын һара болоно. Мартда үбэлэй шэнжэ хүрэһөөр хубилжа, хабар болоһоной тэмдэг үзэгдэнэ.

Энэ һарада һүниндөө хүйтэн хонобошье, үдэрынь нара игаажа, уринай ами ородог. Тала дайдаар саһан хайлажа, республикын зарим аймагуудта харалшадаг гээшэ. Тиихэдэ ой тайгын саһан байраһаа хүдэлдэггүй.

Мартын түрүүшын арбан хоногто гол горходой уһан һайрамтан урдаха. Илангаяа мартын һүүлшын арбан хоногто ехэ дулаан болохо. Фенологууд саһанай хайлажа, бургааһанай гүлгэлхэдэ, дулаанай оронһоо алаг туунай ерэхэдэ хабар болобо гэжэ тоолодог. Тэрэ үедэ сүүдхэдээ хүйтэнэй дунда зэргын температура 10 градус болодог.

Республикын урда аймаг болохо Кяхтада мартын 12-то, Улан-Үдэдэ мартын 18-да, Кабанскда мартын 23-да, Витимдэ, Ярууныйн аймагта мартын һүүлээр хабарай тэмдэг ородог гээшэ. Витим, Яруна хадаа бусад аймагуудта орходоо һураггүй хойгуур оршодог, дээрэ газарта байдаг дээрэһээнь тэндэ уринай ами удааханаар орожо, хабар эхилдэг.

Хабарай эхилхэ жэл жэлээрээ болодог. Зарим жэл эртэ, үгышье һаа орой дулаардаг юм.

Энэ һарын һүүлээр гол горход шадарай шугы бургааһанай гүлгэн задардаг, наруули газарай ногоон хүхэрдэг байна. Үдэрэй дулаанда аляаһа батаганаан, эрбээхэй үзэгдэдэг болохо. Март һарада шубуу шонхор элбэгжэжэ, хүхэ бухын абяан, тоншуулай модо тоншохо дуулдаха. Гулабхаа хододоо дуугардаг болохо. Манай эндэ үбэлжэдэг шубууд, жэшээлхэдэ, улаан залаата шубуун, мүн сагаан зүһэтэ шара шубуун үүр уурхайгаа заһахаяа хойто зүг шэглэн ниидэдэг байха юм.

Алаг туунай һүүлээр тоодог, ангир гэхэ мэтын шубууд республикымнай урда аймагуудаар ерэжэ эхилдэг байна. Һарын һүүлээр уһанай шубууд ерэхэ.

Үдэр улам ута болохо, дулаарха. Республикымнай урда захын аймагуудта зумбараа мэтын амитад эшээнһээ гарадаг байна. Боро гүрөөһэн энгэр майла, наруули газарта гарадаг. Гэбэшье, тэдэниие агналга хоригдодог.

Байгалда хаб загаһан мүльһэн дээрэ гаража дулаасадаг. Март һарада тэрэ амитан түрэдэг юм.

Мартын һүүлээр республикымнай урда болон түб аймагуудта таряанай газар—пар 10 сантиметр хүрэтэр гэдэдэг байна. Тиихэдэнь колхозууд газарай шииг нойто барихын тулада эртын борнойлго эхилдэг байха юм. Мал гол түлэб адуулганда гараха.

И. Котов.

Хонишодтой суг ажаллаабди

Үбэлэй эртын хурьгадые абалгада хабаадалсаха гээшэ манай хүдөө ажахын техникумэй студентнэрэй ёһотой һайн заншал болонхой.

Энэ жэлдэ техникумэй 4 группын 100 гаран һурагшад республикынгаа колхоз, совхозуудта үбэлэй хурьга абалгадань туһалхаяа ошоо һэн. Тэдэнэй зорилго хадаа, нэгэдэхеэр, колхоз болон совхозуудта туһалха, хоёрдохёор, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд болохоёо байһан хадаа малай түл абаха, түлжүүлхэ талаар дүй дүршэлтэй болохоёо ошоһон байгаабди.

Нэгэ һарын туршада отаранууд дээгүүр байрлан, хонишодой баян дүй дүршэлтэй танилсажа, үбэлэй сагта хонидой харууһалга, эдеэлүүлгэ гэхэ мэтын ажалые һайса ойлгожо, мэдэжэ абаабди. Жэшээлхэдэ, Хориин хониной совхоздо 30 һурагшад ошожо, 1080 толгой хурьга абаад, һара тухай саг соо бүрин бүтэнөөр, тобир тарганаар түлжүүлээ. Түл абалга үдэр һүнигүй үргэлжэлдэг һэн. Һая гараһан хурьгадай хойноһоо наринаар харууһалдаг байгаабди. Тэд сүлөөтэй сагтаа элдэб тэжээлэй шэнжэ шанар тухай малшадтай хөөрэлдэдэг, Хүдөө ажахын министерствын гаргаһан элдэб заабари, түсэбүүдтэй тэдэниие танилсуулдаг һэмди. Харин дүй дүршэл ехэтэй хонишод, хурьгашад бидэндээ өөһэдынгөө ажаглалта, һанал бодол, тобшололнууд тухайгаа хөөрэжэ үгэдэг һэн.

Түрэл партиингаа түүхэтэ XXI съездын боложо байха үедэ хэды ехэ омогорхолтой, зоригтойгоор ажаллаа гээшэбибди. Нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэлтэй тон анхаралтайгаар танилсажа ерээд, хонишодтоо хөөрэдэг, бултадаа өөһэдынгөө һанамжануудаар хубаалдадаг һэмди.

Илангаяа Цыренжаб Шойдоков, Аюша Гуржапов, Софья Цырендоржиева болон бусад һайнаар ажаллаа. Тэдэнэр 60—60 хурьга абажа, нэгэшье түл хороонгүй харууһалаад, совхозой хонишодто тушаагаа.

Манай хүбүүд, басагадые хүндэтэйгөөр хүлеэн угтажа, баян дүй дүршэлһөөн хубаалдан, эхэ эсэгэһээ өөрэгүйгөөр энхэрэн дулаанаар хандаһанайнь түлөө Хори нютагай хонишодто баясхалан хүргэжэ байһанаа бултанайнгаа зүгһөө мэдүүлнэб.

А. Тудунов,
техникумэй студент.

ХИЛЫН СААДАҺАА

Индидэ советскэ правительственна делегациин ошоод байһан тухай

АУРАНГАБАД, мартын 9. (ТАСС). СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүн А. А. Андреев түрүүтэй, советскэ правительственна делегаци Бомбей штадай Аурангабад городто энэ үглөөгүүр ерээ. СССР-һээ Индидэ байдаг элшэн сайд П. К. Пономаренко, Индиһээ СССР-тэ байдаг элшэн сайд К. П. Ш. Менон Советскэ Союзай правительственна делегацитай суг ябалсаа.

Бомбей штадай ой модоной ажахын министр Б. Г. Гадхе, Аурангабадай областиин комиссар Г. В. Бедекар гэгшэд советскэ правительственна делегациие Аурангабадай аэродром дээрэ угтаа.

Советскэ правительственна делегациин гэшүүд Индиин эртэ урдын соёл культурын элитэ ехэ дурасхаал болоһшо — шулуунай хүнды соо һиилэгдэһэн Аджанта гэжэ сүмэ хиидые үдын хойно хараһан байна. Эдэ сүмэнүүд байгуулагдаһаар 13 зуун жэл үнгэрөө. Гэбэшье Аджанта хадаа Индиин арадай оюун бэлигэй гэршэнь боложо хэтын хэтэдэ үлэһэн байна.

Эдэ сүмэнүүдые харахадаа советскэ делегациин гэшүүд Индиин эртэ урдын урашуул болон скульпторнуудай тон ехэ шадабаритай байһыень ехээр һонирхоо. Тиигээд Аурангабадта бусажа ерээд, XVIII зуун жэлэй түүхэтэ памятник болоһшо император Аурангзебэйн мавзолейе, тэрэшэлэн нютагай промышленностиин предприятинуудые правительственна делегациин гэшүүд хараһан байна.

БОМБЕЙ, мартын 10. (ТАСС). Индиин экономическа болон соёл культурын томо центр болоһшо Бомбей городто Советскэ Союзай правительственна делегаци мүнөөдэр ерээ.

Бомбей штадай финансын министр Джавраджс Мехта, штадай правительствын главна секретарь Н. Т. Моне, Бомбей городой мэр С. С. Мираджкар, бусад тусхай тушаалта хүнүүд, олониитын ажал ябуулагшад Санта Круз гэжэ аэродром дээрэ советскэ правительственна делегациие угтаа.

Бомбейдэхи советскэ эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд, тэрэшэлэн КНР-эй, Чехословакиин, Польшын, Венгриин, ГДР-эй консульска болон худалдаа наймаанай эмхи зургаануудые толгойлогшонор, харюусалгата хүдэлмэрилэгшэдынь правительственна делегациин гэшүүдые угталсаһан байна.

О. Гротевольдо „Ажалай Геройн“ нэрэ зэргэ олгогдобо

БЕРЛИН, мартын 10. (ТАСС). ГДР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ О. Гротеволь үглөөдэр 65 наһатай болохонь.

Социализм байгуулгада, ГДР-ые бэхижүүлхэ хэрэгтэ О. Гротеволиин ехэ габьяатай байһанай түлөө ГДР-эй Министрнүүдэй Соведэй Президиумэй дурадхалаар тэрээндэ «Ажалай Геройн» нэрэ зэргэ хоёрдохёо олгогдобо.

Президент Вильгельм Пик О. Гротевольдо хүндэтэ хайрыень мүнөөдэр барюулаа.

ООН-дохи Ирагай делегациин мэдүүлгэ

ПАРИЖ, мартын 10. (ТАСС). Франс Пресс агентствын корреспондентын Нью-Йоркһоо дамжуулһанай ёһоор Ирагай Республикаһаа ООН-эй дэргэдэ байдаг делегаци мартын 9-дэ коммюнике толилоо. Тэрээнь соонь иигэжэ хэлэгдэнэ. Правительствода эсэргүү үймөөнэй буруу һурһэнэй һүүлээр орон доторхи байдал дахяад хуушанайнгаа хэмдэ ороо, аюулгүй байдал хангагдаа, бүхы орон доторхи байдалые правительство хиналта доро барижа байна.

Үймөөншэдые толгойлогшо Шавваф гэгшые Ирагай правительство арестовалха гэһэн ордер үгэһэн байгаа. Гэбэшье тэрэниие зэрэйнь солдадууд мартын 9-нэй үглөөгүүр алаһан байха юм гэжэ делегаци мэдүүлнэ. Энэ мэдээсэлые Ирагай дотоодын хэрэгүүдэй министерствоһээ делегаци абаһан байгаа гэжэ коммюнике соо хэлэгдэнэ.

«Нюуса үгсөөн дарагдаа, арад, армиин бүхы частьнууд болон офицернүүд республикые, премьер-министр Абдель Керим Касемые дэмжэжэ байһанаа харуулаа» гэжэ коммюнике соо заагдана.

Ирагай республикын правительствода эсэргүү худал мэдээсэлнүүдые тараадаг «радиостанцинууд ондоо ороной газар дээрэ байдаг, тиигээд иимэ дамжуулгануудые хэхэдээ, хилын саанахи олониитын һанамжые маргуулха зорилготой» гэжэ коммюнике соо тэмдэглэгдэнэ.

Уласхоорондын 1959 оной хабарай ярмаг Лейпцигтэ (ГДР) нээгдээ. Зураг дээрэ: Советскэ Союзай павильон соо. Ярмагта ерэгшэд советскэ автомо[биль]нуудые хаража байна.

Центральбильдын фото.

ПОЛЬШЫН ХҮДЭЛМЭРИШЭНЭЙ НЭГЭДЭМЭЛ ПАРТИИН ГУРБАДАХИ СЪЕЗД

ВАРШАВА, мартын 10. **(ТАСС-эй корр.).** Варшава мүнөөдэр һайндэрэйхеэр гоёон шэмэглэгдэнхэй. Гэр байшангуудай нюур талада улаан, сагаа-улаан тугууд намилзана. «Польшын Хүдэлмэришэнэй нэгэдэмэл партиин III съезд мандаха болтогой!» гэһэн үгэнүүд томо транспарантнууд дээрэ бэшээтэй харагдана.

Городой түбтэ, Соёл культурын, наукын ордоной дэргэдэ үглөөгүүрһээ эхилэн хүн зон олоороо сугларна. Мүнөөдэр эндэ конгрессүүдэй зал соо Польшын Хүдэлмэришэнэй нэгэдэмэл партиин гурбадахи съезд нээгдээ.

Конгрессүүдэй залай сценэ улаан тугуудаар бүрхээн шэмэглэгдэнхэй. Тэдэнэй дунда К. Марксын, В. И. Ленинэй портредүүд харагдана. 10 час. ПОРП-гэй ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь В. Гомулка, ПОРП-гэй ЦК-гэй политбюрогой гэшүүд, ЦК-гэй секретарьнууд, съездэ ерэһэн коммунистическэ болон хүдэлмэришэнэй партинуудай делегацинуудай гэшүүдэй зал соо орожо ерэхэдэ, делегадууд нэрьесэ альга ташан угтаа.

ПОРП-гэй ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь Владислав Гомулка съездые нээгээд, үгэ хэлэһэн байна.

Польшын Хүдэлмэришэнэй нэгэдэмэл парти өөрынгөө III съезддэ мүнөө эндэ суглараад байна. Энэ хадаа 10 жэлэй саада тээ Польшын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй нэгэдэһэн сагһаа хойшо партиин гурбадахи съезд болоно. Польшын марксистско-революционно хүдэлөөн эхилһээр 80 жэл болоо. Манай съезд хадаа энэ заншалые шууд сэхээр үргэлжэлүүлгэ мүн болоно гэжэ В. Гомулка хэлээ.

Польшые социальна үнэн зүб байдалтай орон болгохо тухай манай урда тээхи үетэнэй хүсэл эрмэлзэлгые бэелүүлхэ, манай орондо социализм байгуулха бэрхэтэйхэн, тиигэбэшье тон хүндэтэй зорилгые имагтал манай нэгэдэмэл парти дүүргэхэ болоод байна. Энээнэй түлөө бидэнэр хүдэлмэришэн ангитай, бүхы ажалшадтай хамта 14 жэлэй туршада соо тэмсэжэ, ажаллажа байнабди гэжэ В. Гомулка саашань хэлээ.

Энэ съездмнай Польшодо со[циа]лизм байгуулха замда шэнэ [ү]нээжэ үгэнэ гэжэ В. Гомулка о[н]лон тэмдэглээ.

ПОРП-гэй элитэ ехэ ажал-я[буу]лагшад Б. Бейрут, Ф. Фидлер [бо]лон бусадай дурасхаалые н[ү]... Гомулкын дурадхалаар съез[дэй] делегадууд хүл дээрээ бодон [б]ожо ёһолһон байна.

КПСС-эй ЦК-гэй Президиу[мэй] гэшүүн, ЦК-гэй секретарь Н. Г. [Иг]натов түрүүтэй Советскэ Сою[зай] Коммунистическэ партиин дел[ега]циие, КПК-гэй ЦК-гэй түрү[үлэгшэ]ын орлогшо Чжу Дэ түрүүтэй [Хя]тадай Коммунистическэ пар[тиин] делегациие, тэрэшэлэн 41 оро[нһоо] съездэ ерэһэн аха дүү коммуни[сти]ческэ болон хүдэлмэришэнэй б[у]... партинуудай делегацинуу[дые] ПОРП-гэй ЦК-гэй нэгэдэхи се[кре]тарь В. Гомулка съездын дел[ега]дуудай зүгһөө амаршалаа.

Делегадууд, айлшад булта[аа] хүл дээрээ бодожо альга таша[а].

Президиум болон хүтэлбэри[лхы] органуудые һунгаһанайнгаа [һүү]лээр, съезд иимэ зүбшэхэ зүйл[нүүд] талан абаа:

ПОРП-гэй Центральна Ком[итет]эй тоосоон—ПОРП-гэй ЦК[-гэй] нэгэдэхи секретарь Владислав [Го]мулкын элидхэл;

арадай ажахые 1959—1965 о[н]та хүгжөөхэ директивэнүүд т[у]... —ПОРП-гэй ЦК-гэй политбю[рогой] гэшүүн Стефан Ендриховс[кийн] элидхэл;

хүдөө нютагуудта партиин [яб]ууллхэ политика тухай—ПОР[П-гэй] ЦК-гэй политбюрогой гэшүүн [Эд]вард Охабай элидхэл;

партиин Уставта хубил[ал]та оруулха тухай—ПОРП-гэй ЦК[-гэй] политбюрогой гэшүүн Роман З[амб]ровскиин элидхэл;

ПОРП-гэй Центральна шал[галта]тын комиссиин тоосоон;

партийна хүтэлбэрилхы орга[нууд]ые: ПОРП-гэй Центральна К[омит]етэдые болон Центральна шал[галта]тын комиссие һунгалта.

Удаань түрүүлэгшэ А. Завад[скиин] ПОРП-гэй ЦК-гэй нэгэдэхи се[крет]арь Владислав Гомулкада эли[дхэл] хэхын тулада үгэ үгөө.

Г. Кисел[ёв].

Франко-английска хэлсээн Парижда боложо байна

ПАРИЖ, мартын 10. (ТАСС). Франциин гадаадын хэрэгүүдэй министр Кув де Мюрвиль Великобританиин гадаадын хэрэгүүдэй министр Сельвин Ллойд хоёр Франциин МИД-тэ мүнөөдэр уулзажа, Берлинэй болон Германиин асуудалые хаража үзэһэн байна.

Советскэ правительствын мартын 2-ой нотодо баруун гүрэнүүдэй үгэхэ харюу тушаа Кув де Мюрвиль Селвин Ллойд хоёр мүн лэ һанамжануруд тухайгаа хөөрэлдөө.

Англиин премьер-министр [Мак]миллан Франциин президент [де] Голльтой Елисэйскэ ордон соо [уу]лзаһан байна. Франциин пр[ави]тельствые толгойлогшо Ми[шель] Дебре, хоёр ороной гадаадын [хэрэ]гүүдэй министрнүүд, Франциин [бо]лон Англиин делегацинуудай [бу]сад гэшүүд хэлсээндэ хабаада[а].

Хэлсээнэй дүүрэһэнэй һүү[лээр] ямаршье коммюнике толилогдо[о]гүй. Үдын хойно Макмиллан [де Голль] хоёр дахяад хэлсээ хэһэн бай[на].

Алжир тухай Дебре иигэжэ мэдүүлбэ

ПАРИЖ, мартын 8. (ТАСС). Алжир хадаа Франциин департаментнууд шэнги ороной хубинь бололсоно гэжэ премьер-министр Дебрегэй мэдүүлһые Франциин баруунай үзэл баримталдаг хэблэл ехэ һайшаалтайгаар угтаһан байна. Алжир болон Сахарада тогтоогдохо ёһо гурим тухай депутадуудай нэгэнэй асуултада бэшэгээр харюу үгэхэдөө, Дебре энэ мэдүүлгэ хэһэн байгаа. Алжирта гүрэнэй талаар бэеэ даанхай байдал үг[э]... байтагай дотоодын үргэн автон[оми]той болгохошье тухай мүнөө [ям]һэнэй хэрэг байхагүй гэжэ бар[уун] үзэл баримталдаг газетэнүүд [ях]тайгаар онсолон тэмдэглэнэ.

«Алжирта эрхэ сүлөө олго[лго]... хай мүнөө хөөрэлдэһэнэйшье [хэрэг] байхагүй» гэжэ Алжиртахи ко[лониа]листнуудай «Эко Д'Альже» [газета] мэдүүлнэ.

Алжиртахи дайн байлдаан

ПАРИЖ, мартын 10. (ТАСС). Алжирай Национально-сүлөөрэлгын армиин отрядуудтай мартын 2-һоо 8 хүрэтэр болоһон байлдаануудай дүнгүүд тухай коммюнике Алжиртахи Франциин сэрэгүүдэй штаб толилһон байна. Байлдаануудай үедэ Франциин 59 солдат, 815 алжирайхид алуулаа гэжэ ком[мюни]ке соо хэлэгдэнэ. Бон город[ой] түмэр замай составые Ал[жирай] патриодууд хүмэрюулһэн [байна].

МАНАЙ ХҮРШЭ ОБЛАСТЬДО

АГЫН ХОНИШОДОЙ ОРОЛДОСОТО АЖАЛ

Үбэлэй һүүл һара февралиин хагсуу хүйтэн үдэрнүүдтэ Читын областиин Урда Ага гэжэ нютагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой хонидой отарануудта түл абалгын тон харюусалгатай, халуун хүдэлмэриин үе эхилдэг.

Эндэхи дүршэл ехэтэй, бэрхэ хонишон Цыден Пурбуевай даадаг отарын 530 эхэ хонидойнь 350 гараниинь хурьгалаад, абтаһан түлынь гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлэгдэжэ байна. Тус отарынхид эхэ хонидоо үбэл эртэ, эмхитэйгээр хурьгалуулхын тула аяар зун байхаһаа хойшо бэлэдхэлэй ехэхэн хүдэлмэри хээ юм. Эдэнэр хүхэ ногооной үедэ хонидойнгоо бэлшээриие зүбөөр эмхидхэжэ, үглөөнэй наранһаа үдэшын харанхы болотор оролдосотой һайнаар адуулдаг. Тиигээд намартаа хонидоо таряа талханай, зелёнкын һуурида бэлшээжэ, хүсэ шадалыень дээшэлүүлдэг байна.

— Манай эндэ зунай һүүл багаар хура бороо ехээр орожо, набтар, доро газарта хони, хурьга адуулхада ехэ таарамжагүй болодог гээшэ. Юуб гэхэдэ, энэ үедэ доро, гол газарай бэлшээри уһа намаг болоод, тэндэ хони хурьга ехээр ябуулхада хүл, туруугаа үбдэжэ, доходжо, муудажа захалдаг байха юм. Энээниие хараада абажа, манай отарынхид үһэйтэй бороотой сагта хонидоо хада, майла, гүбээнүүдээр бэлшээгээд, газарайнь хатан сасуу тэдэнээ голдо оруулжа, адуулдагбди, — гэжэ нүхэр Пурбуев хөөрэнэ.

Үнэн зүрхэнһөө оролдожо шадамар бэрхээр адуулһанайнь ашаар бүхы хонидынь хүхэ ногоондо хүсэ шадалтай боложо, үбэлжэлгэдэ ороо һэн. Эндэхид халуун намар байхада хони, хурьгадайнгаа хашаа хорёое жэншэдгүй заһабарилжа, һайса дулаалаад, мүн байраяа хуушан һолоомоор зузаанаар хушажа, хана хаяаень шабаһан, шэглэһэн байна. Гадна энэ отарынхид зундаа, намартаа хонидоо адуулхынгаа забһарта даалгагдажа үгтэһэн сабшалан дээрэһээ 600 гаран бухал үбһэ сабшажа абаа, тиихэдэ зеленко тарижа һайнаар ургуулаад, хамта 3 мянга шахуу центнер шэмэтэй ногоон тэжээл бэлэдхээ, 10 центнер тухай модоной мүшэр, набша намаа суглуулжа даранхай. Баһа таряалангай газарһаа һайхан һолоомо ехээр зөөжэ абаа юм. Тиигэжэ отарын хони, хурьгад үбһэ, шэмэтэ тэжээлээр бардам хангагдажа, үбэлэй хүйтэниие ядалсангүй үнгэргэбэ. Хонидтоо дабһа, модоной шэлбүүһэ таһалдуугүй үгэжэ байдаг. Гадна һая хурьгалһан хонидойнгоо хүсэ шадалые табюулхагүйн тула тэдэндээ модоной ногоон шэлбүүһэ уһанда бусалгажа, шүүһыень багашагаар уулгана.

Эндэ хурьгашадаар хүдэлдэг залуухан басагад эгэшэ дүүнэр Долгоржаб, Жаргал Аюровтан нарай хурьгадые эхэтэйнь сугтань байлгажа, кошарно-базова аргаар харууһална, мүн тэдэнээ багаһаань хойшо бүдүүн тэжээлдэ һургахын түлөө ехэхэн оролдолго гаргана.

В. Крушельницкий.

ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ОЛГОГДОБО

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй байгша оной февралиин 16-най Указаар хүүгэдые һургаха, хүмүүжүүлхэ хэрэгые жэшээтээр ябуулһанай тулада округой эрхим багшанар: Урда Агын долоон жэлэй һургуулида биологи заадаг багша Дагба Жигжитович Жигжитов, Зүдхэлиин эхин һургуулиие даагша Мүнхэжаргал Будаевич Будаев гэгшэдтэ РСФСР-эй габьяата багша гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдобо. Тиигэжэ, округ соомнай хүндэтэ нэрэдэ хүртэһэн гурбан багша бии болобо.

Нүхэр Д. Ж. Жигжитов Читын Областной Соведэй депутат, нүхэр М. Ж. Будаев Зүдхэлиин сельсоведэй депутат болгогдон һунгагдаба.

ЗАНШАЛТА ЭСТАФЕТЭ

Округой «Ленинэй туг» гэжэ газетын шан абахын түлөө санаар урилдалгын эстафетэ Агада болобо. Табан команда 60 километртэ уралдаба. Мүрысөөнэй дүнгөөр Агын районой суглуулагдамал команда тэрэ зайе 4 час 45 минута 47 секунда соо гаталжа, 1-дэхи һуури эзэлбэ. Хоёрдохи һуурида Зугаалайн дунда һургуулиин команда гараба. Агын районой командада кубок, хабаадагшадтань грамота, үнэтэ шан барюулагдаба.

ОКРУГОЙ ШЭНЭ УЯЛГА

Партиин XXI съездын баталһан долоон жэлэй түсэб дүүргэхын зорилгоор округой ажалшад шэнэ уялга абаба. 1965 оной эсэстэ мяха абалга гурба дахин ехэдхэгдэһэн байха, тэрэ тоодо колхоз, совхозуудта —4 дахин, ноохо абалга 2,5 дахин ехэ болгогдохо. Хониной тоо 1,2 миллиондо хүргэгдэхэ, хонин бүриһөө 3,8 килограмм нооһо хайшалагдаха юм.

МҮНГЭН ТҮЛӨӨҺЭНДЭ ОРОБО

Округой зарим колхозууд һара бүриин мүнгэн түлөөһэндэ оробо. Жэшээнь, Могойтын районой «Коммунизм» колхоз энэ жэлэй эхинһээ колхознигуудайнгаа ажалай түлөөһые һара бүри мүнгөөр үгэжэ эхилбэ. Бүтээгдэхэ ажалай түлбэриин сэн тогтоогдоо. Тиимэһээ январь һара соо колхозой һаалишад Норжомо Цыренжапова 820 түхэриг, Цыпилма Цыренова 788 түхэриг, адуулгашан С. Г. Сангаев 720 түхэриг абаа. Энэ шэнэ гурим колхознигуудай ажалай бүтээсэ ехээр үргэбэ.

Б. Дамдинжапов.

Редакторай орл[огшо] С. Б. БАЛЬЖИНИ[МАЕВ].

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—46-32, зам. редактора—32-74, отв. секретаря—27-37, отделов партийной жизни —34-05, экономики—47-59, пропаганды и местной информации—35-14, культуры и быта—24-74, писем и рабселькоров 40-49, отдел переводов, корректорская—35-95, бухгалтерия—37-32. Для междугородных переговоров—16.

Н00984. Типография Министерства культуры Бурятской АССР Зак. № [illegible]